

Roosa Saarela

Sukusolunluovuttajien motivaatiotekijät ja näkemykset luovutusprosessista

Integratiivinen kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö YAMK

Kätilötyön kehittäminen ja johtaminen

Opinnäytetyö

22.10.2026

Tiivistelmä

Tekijä:	Roosa Saarela
Otsikko:	Sukusolunluovuttajien motivaatiotekijät ja näkemykset luovutusprosessista
Sivumäärä:	41 sivua + 4 liitettä
Aika:	22.10.2026
Tutkinto:	Kätilö YAMK
Tutkinto-ohjelma:	Kätilötyön kehittäminen ja johtaminen
Ohjaaja:	Lehtori, TtT Maija-Riitta Jouhki

Vuoden 2024 ennakkotietojen mukaan julkisella puolella tehdyistä hedelmöityshoidoista 40,3 % on ollut hedelmöityshoitoja luovutetuilla sukusoluilla. Sukusolunluovuttajista on terveydenhuollossa jatkuvaa pulaa, joka on johtanut pitkiin jonoihin hoitoihin pääsemiseksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, mitkä eri tekijät motivoivat sukusolunluovuttajia lähtemään luovutusprosessiin sekä minkälaisia näkemyksiä luovutus heissä herättää. Tavoitteena oli saada uutta tietoa sukusolunluovuttajien tuen ja tiedon tarpeista luovutusprosessin kehittämistä varten.

Opinnäytetyö toteutettiin integratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Tutkimusaineisto haettiin Cinahl Complete Ebsco, PubMed ja ProQuest Central -tietokannoista. Haku kohdennettiin 2016–2026 julkaistuihin alkuperäistutkimuksiin ja lisäksi käytettiin ennalta määriteltyjä mukaanotto- ja poissulkukriteereitä. Aineistoon valitut tutkimukset arvioitiin Joanna Briggs instituutin määrittelemillä laadunarviointikriteereillä. Lopullinen aineisto koostui 15 alkuperäistutkimuksesta. Tutkimusaineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tulosten mukaan motivaatiotekijöitä olivat halu auttaa lapsettomia sekä saatava rahallinen korvaus luovutuksesta. Myös itse saatava hyöty luovutusprosessista sekä mainonta motivoivat luovuttajia. Luovuttajilla on erilaisia ja eriäviä näkemyksiä luovutusprosessista. Lisäksi koetaan tärkeänä, että prosessista saadaan riittävästi informaatiota. Munasolunluovuttajat toivovat riittävää kivunhoitoa toimenpiteen aikana.

Johtopäätöksenä todetaan, että olisi tärkeä mahdollistaa luovuttajien rekrytointia myös julkisella sektorilla. Luovuttajille tulee antaa riittävästi informaatiota koko prosessin aikana ja munasolunluovuttajien kipua tulee hoitaa hyvin. Jatkotutkimuksena olisi hyvä tutkia mitkä tekijät Suomessa luovuttajat kokevat motivaatiotekijöikseen ja minkälaisia näkemyksiä heillä on luovutusprosessista.

Avainsanat: sukusolunluovuttaja, motivaatio, näkemykset

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author:	Roosa Saarela
Title:	Gamete cell donors' motivation factors and views on the donation process
Number of Pages:	41 pages + 4 appendices
Date:	22nd October 2026
Degree:	Master's Degree of Midwifery
Degree Programme:	Master's Degree Programme in Development and Leadership of Midwifery Care
Instructor:	Maija-Riitta Jouhki, Senior Lecturer, PhD

According to preliminary data for 2024, 40.3% of fertility treatments in the public sector involved the use of donated gametes. There is a persistent shortage of gamete donors in the healthcare system, which has led to long waiting lists for treatment.

The purpose of this thesis was to describe what factors motivate the gamete donors to start the donation process and what kind of thoughts or feelings the process creates. The objective of this thesis was to get new information on what kind of support and information the gamete donors need so that the process can be improved.

This thesis was executed as an integrative literature review. Data was collected from Cinahl Complete Ebsco, PubMed ja ProQuest Central databases. The original research articles had to be published between 2016–2026. Also predefined inclusion and exclusion criteria were used. The chosen articles were assessed with the Joanna Briggs institutions Critical Appraisal Tools. In total, there were 15 original research articles chosen for this literature review. The data was analyzed with inductive content analysis.

According to the results, motivational factors are the willingness to help childless people and the monetary compensation. Some donors are motivated by the benefit they get themselves. Also, advertising motivates some donors. Donors have different and dissenting thoughts about the donation process. Donors consider it important to get enough information about the process. Oocyte donors hope for adequate pain management during the procedure.

As a conclusion, it would be important to be able to advertise and inform about the possibility of the donation process also in the public health sector. Donors need to be informed well during the whole process. Oocyte donors pain management needs to be sufficient. Further research needs to be done among Finnish donors, what are the factors that they are motivated by and what thoughts they have about the process.

Keywords: gamete donor, motivation, thoughts

Sisällys

1 Johdanto 1

2 Opinnäytetyön tausta ja keskeiset käsitteet 2

2.1 Sukusolunluovuttaja 2
2.2 Motivaatio 2
2.3 Sukusolunluovutusprosessi 3

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset 4

4 Opinnäytetyön toteutus 5

4.1 Tutkimusmenetelmä 5
4.2 Tiedonhaku ja aineiston keruu 5
4.3 Opinnäytetyön aineiston laadun arviointi 11
4.4 Aineiston analysointi 11

5 Tulokset 12

5.1 Motivaatiotekijät luovutusprosessiin lähtemiseksi 12
5.1.1 Epäitsekkäät motivaatiotekijät luovutukselle 13
5.1.2 Rahallinen korvaus motivaatiotekijänä 14
5.1.3 Oma hyöty motivaatiotekijänä 15
5.1.4 Mainonta ja muiden kokemukset motivaatiotekijöinä 16
5.1.5 Muut motivaatiotekijät 16
5.2 Näkemykset luovutusprosessista 17
5.2.1 Klinikalta saatava informaatio luovutusprosessiin liittyen 18
5.2.2 Kokemusten vastaaminen odotuksia 19
5.2.3 Avoimuus luovuttajana toimimisesta 20
5.2.4 Näkemykset geenitestaukseen liittyen 21
5.2.5 Saatava informaatio luovutuksen lopputuloksesta 22
5.2.6 Munasolunluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta 23
5.2.7 Siittiönluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta 25
5.2.8 Mahdollisuus rajoituksiin ja omien ehtojen asettamiseen luovuttamiseen liittyen 26
5.2.9 Kokonaisnäkemykset luovutusprosessiin liittyen 27
5.2.10 Näkemykset luovutusprosessista vuosien kuluttua prosessin päättymisestä 28

6 Pohdinta 29

6.1 Tulosten tarkastelu 29

6.2 Opinnäytetyön eettisyys 33
6.3 Opinnäytetyön luotettavuus 34
6.4 Johtopäätökset 35
6.5 Jatkotutkimusaiheet 36

Lähteet 37

Liitteet

Liite 1 Artikkelitaulukko
Liite 2 Laadunarviointitaulukko
Liite 3 Esimerkki sisällönanalyysistä, alaluokkien muodostaminen
Liite 4 Esimerkki sisällönanalyysistä, yläluokkien muodostaminen

1 Johdanto

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos kerää vuosittain tietoa Suomessa annetuista hedelmöityshoidoista. Julkisessa terveydenhuollossa pidettiin taukoa luovutetuilla sukusoluilla tehdyistä hoidoista ja hoitoja jatkettiin uudelleen vuonna 2019. Tämän jälkeen luovutetuilla sukusoluilla tehtyjen hoitojen määrä on ollut nousussa, vuoden 2024 ennakkotietojen mukaan julkisella puolella tehdyistä hedelmöityshoidoista 40,3 % on ollut hedelmöityshoitoja luovutetuilla sukusoluilla. (Heino & Gissler 2025, 2–3.)

Yksityiset hedelmöityshoitoklinikat käyttävät hoidoissaan myös ulkomailta hankittuja siittiöitä. Yleensä syy siittiöiden hankkimiseen ulkomailta on pula kotimaisista luovuttajista. Julkisessa terveydenhuollossa ei pääsääntöisesti hankita sukusoluja ulkomailta. Vuonna 2024 Suomessa on munasoluja luovuttanut 306, siittiöitä 281 ja alkioita 64 henkilöä. Tiedot ovat Valviran ylläpitämästä Luoteri-rekisteristä. Täytyy kuitenkin huomioida, että jokainen luovuttaja rekisteröidään yhdellä hedelmöityshoitoklinikalla ainoastaan kerran, joten on mahdollista, että sama henkilö on luovuttanut useammin kuin kerran sukusolujaan. (Heino & Gissler 2025, 6–7.)

Suomen julkisessa terveydenhuollossa on jatkuvaa pulaa sukusolunluovuttajista, joka on johtanut pitkiinkin jonoihin hoitoihin pääsemiseksi. Esimerkiksi Yle on tästä uutisoinut 4.3.2024. (Kangas 2024.) Sekä uudelleen reilun kahden vuoden kuluttua tästä (Kajander 2026).

Suomen laissa määrätään hedelmöityshoitojen antamisesta ja sukusolunluovuttajista (Laki Hedelmöityshoidoista 1237/2006). Laissa määritellään sukusolunluovuttajille maksettavista palkkioista seuraavaa:

> Sukusolujen luovuttamisesta ei saa luvata eikä suorittaa palkkiota. Luovuttajalle voidaan kuitenkin suorittaa luovutuksesta aiheutuvista kuluista, ansionmenetyksestä ja muusta haitasta kohtuullinen korvaus sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa tarkemmin säädetään. Sopimus luovutukseen liittyvästä muusta korvauksesta tai suorituksesta on mitätön. (Laki Hedelmöityshoidoista 1237/2006 § 21.)

Tämä tarkoittaa siis sitä, että Suomessa sukusolunluovuttajan motivaatio lähteä luovutusprosessiin täytyy olla muut kuin rahalliset syyt.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sukusolunluovuttajien motiiveja ja näkemyksiä luovutusprosessiin liittyen. Opinnäytetyö on toteutettu integratiivisena kirjallisuuskatsauksena.

2 Opinnäytetyön tausta ja keskeiset käsitteet

2.1 Sukusolunluovuttaja

Sukusolu eli gameetti on munasolu tai siittiö (Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu finto; Cambridge dictionary 2026). Sukusolu sisältää puolet somaattisen sukusolun kromosomiluvusta (TEPA-termipankki). Hedelmöityshoitolaki määritellee seuraavasti sukusolunluovuttajan:

> Sukusoluja voi luovuttaa 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on hyväksytty terveystarkastuksessa (Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006 §13).

Myös pariskunta voi luovuttaa heidän hoidoistaan ylijääneitä alkioita käytettäväksi lapsettomuushoidoissa. Tällöin sekä nainen että mies rekisteröidään luovuttajaksi. (Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006 §20.)

2.2 Motivaatio

Motivaatio tarkoittaa niitä syitä ja perusteita, jotka johtavat haluttuun toimintaan. Motivaatio voi olla sisäistä tai ulkoista. Sisäinen motivaatio muodostuu useista itsestä lähtöisin olevista tekijöistä, esimerkiksi hormonitoiminnasta ja ulkoinen motivaatio ulkoisista ärsykkeistä. (Simpson & Balsam 2015, 1.)

Motivaatio voidaan määritellä niin, että se on halu tai tahtotila tehdä jotakin. Motivaation voidaan ajatella olevan myös reflektiivistä tai automaattista. Reflektiivinen motivaatio sisältää arviointeja ja suunnitelmia, kun taas automaattinen tunteita ja impulsseja. Reflektiivinen ja automaattinen motivaatio vaikuttavat toisiinsa ja yhdessä määrittävät ihmisen käyttäytymistä. (Williams 2023, 2–3.)

Terveyskäyttäytymiseen liittyvässä motivaatiossa reflektiivinen motivaatio on enemmän aikomuksia ja tavoitteita, jotka ovat syntyneet harkitumman pohdinnan tuloksena. Puolestaan automaattinen motivaatio on enemmän fyysistä ja pohjautuu aktiivisuuteen liittyviin tunnereaktioihin. Tunnereaktioita voivat olla esimerkiksi voimakas halu, haluaminen, vastenmielisyys, sisäinen motivaatio tai pelko. (Williams 2023, 3.)

2.3 Sukusolunluovutusprosessi

Sukusolunluovutusprosessi on prosessi, jonka jokainen sukusolunluovuttaja käy läpi. Munasolunluovuttajalla, siittiönluovuttajalla ja alkionluovuttajalla on jokaisella tiettyjä erityispiirteitä luovutusprosessissa. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.)

Jokainen sukusolunluovuttaja käy läpi luovutusprosessin, johon kuuluu aina tietyt laissa määritellyt asiat. Luovuttajalle tehdään terveystarkastus. Terveystarkastuksessa varmistutaan, ettei luovuttamisesta aiheudu luovuttajalle terveydellistä vaaraa. Terveystarkastuksessa myös kartoitetaan, ettei luovuttajalla ole vakavaa perinnöllistä sairautta tai tarttuvaa tautia, joka voisi aiheuttaa vakavan sairauden hedelmöityshoitoa saavalle tai mahdollisesti syntyvälle lapselle. (Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006.)

Luovuttajaksi hyväksymisen jälkeen luovuttajasta käytetään ainoastaan tunnusta, ei hänen yksilöintitietojaan. Luovuttajan tulee myös tehdä kirjallinen suostumus sukusolujen luovuttamisesta, laissa on tarkka kuvaus, mitä tietoja luovutussuostumukseen tulee sisällyttää. Luovutusrekisteriin on ilmoitettava luovuttajan tunnus, yksilöintitiedot sekä luovutetun sukusolun tyyppi. (Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006.)

Kaikilta luovuttajilta otetaan verikokeita, verikokeilla poissuljetaan tiettyjä infektio- ja sukupuolitauteja. Lisäksi tarkistetaan verikokein, että luovuttajalla on normaali kromosomisto. Useimmiten luovuttajat käyvät myös lahjasukusoluneuvonnassa keskustelemassa ajatuksista, tunteista ja tulevaisuudessa huomioitavista psykologisista tekijöistä luovuttamiseen liittyen. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.) Luovuttajat kokevat lahjasukusoluneuvonnan erittäin tärkeäksi osaksi luovutusprosessia (Visser ym. 2016).

Munasolunluovuttajille tehdään edellä mainittujen asioiden lisäksi munasarjastimulaatio (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry). Munasarjastimulaatiossa kasvatetaan munasarjoihin useita follikkeleita hormonipistosten avulla. Munasarjoihin syntyvää vastetta seurataan ultraäänikontrolleissa. (Ata ym. 2025; Terveyskylä.) Follikkelit tyhjennetään

emättimen kautta neulan ja ultraääniohjauksen avulla. Follikkelinesteet imetään koeputkiin ja nesteen mukana munasolu(t) siirtyy myös koeputkeen. (D'Angel ym. 2019; Terveyskylä.) Munasolukeräyksen jälkeen luovuttajalle usein tehdään vielä jälkitarkastus (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry).

Siittiönluovuttajien luovutusprosessiin kuuluvia erityspiirteitä ovat sperma-analyysi, koepakastus sekä siittiönlahjoituskerrat. Sperma-analyysin ja koepakastuksen tulee täyttää tietyt kriteerit, jotta henkilö voidaan hyväksyä luovuttajaksi. Näytteenantokertoja tulee yleensä 8–10 koko luovutusprosessin aikana. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.)

Pariskunta voi myös lahjoittaa alkioita, jos niitä on jäänyt yli omista hoidoista. Edellytyksenä on, että alkiot on tehty pariskunnan omilla sukusoluilla. He käyvät läpi saman prosessin kuin kaikki muutkin luovuttajat, mutta sukusoluja ei enää tarvitse erikseen luovuttaa munasolukeräyksellä tai näytteenannolla, koska alkiot ovat jo olemassa. Myös alkionluovuttajat tekevät luovutussuostumuksen, johon tarvitaan molempien osapuolien allekirjoitus. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.)

Luovutusprosessin päätyttyä luovuttajalle voidaan suorittaa luovutuksesta aiheutuneiden kulujen, ansionmenetysten ja muista haitoista kohtuullinen korvaus. Luovuttamisesta ei voida suorittaa palkkiota. (Laki hedelmöityshoidoista 1237/2006.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata, mitkä eri tekijät motivoivat sukusolunluovuttajia lähtemään luovutusprosessiin sekä kuvata minkälaisia näkemyksiä luovutus heissä herättää. Tavoitteena on saada uutta tietoa sukusolunluovuttajien tuen ja tiedon tarpeista luovutusprosessin kehittämistä varten.

Tutkimuskysymykset:

1. Mitkä eri tekijät motivoivat sukusolunluovuttajia lähtemään luovutusprosessiin?

2. Minkälaisia näkemyksiä sukusolunluovuttajilla on luovutusprosessiin liittyen?

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tutkimusmenetelmä

Kirjallisuuskatsaus on yksi tutkimusmenetelmä, jonka avulla voidaan kuvata jo olemassa olevaa tietoa. Kirjallisuuskatsauksia on olemassa useita eri tyyppejä, jopa 14, joilla jokaisella on omat erityispiirteensä. Jokainen kirjallisuuskatsaus kuitenkin etenee tietyn etenemisjärjestyksen mukaan ja sisältää seuraavat osiot; kirjallisuuden haku, arviointi, synteesi ja analyysi. Kirjallisuuskatsausten avulla voidaan terveydenhuollossa kehittää toimintaa, jotta se olisi näyttöön perustuvaa. (Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 7–8.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu integratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Integratiivinen kirjallisuuskatsaus on yksi kuvailevista kirjallisuuskatsausmenetelmistä ja sen avulla voidaan jo tutkitusta aiheesta tuottaa uutta tietoa (Suhonen ym. 2016, 13). Integratiivinen kirjallisuuskatsaus sisältää prosessinomaisesti viisi eri vaihetta; tutkimusongelman nimeäminen, aineiston kerääminen, aineiston laadun arviointi, aineiston analysointi ja tulkinta sekä raportointi. Valittavaan aineistoon on mahdollista valita empiiristä ja teoreettista kirjallisuutta. Integratiivinen kirjallisuuskatsaus on siis laaja katsausmenetelmä ja sen vuoksi onkin mahdollista muodostaa laaja käsitys tutkittavasta aiheesta. (Suhonen ym. 2016, 13.)

4.2 Tiedonhaku ja aineiston keruu

Opinnäytetyötä tehtäessä on pyritty järjestelmälliseen tiedonhakuun. Tutkimuskysymysten määrittämisen jälkeen hakusanoja on hahmoteltu PICO-periaatteen avulla. PICO tulee sanoista patient, intervention, comparison ja outcome. (Lehtiö & Johansson 2016, 35–36.)

Boolen operaattoreiden avulla on muodostettu hakulauseke, ja näitä operaattoreita ovat AND, OR ja NOT. OR-operaattorin avulla yhdistetään synonyymit keskenään ja AND operaattorilla eri hakukokonaisuudet. Asteriskilla eli * -merkillä voidaan katkaista sana, jolloin hakutulokseen saadaan myös mahdolliset monikot ja sanajohdannaiset. Fraasit puolestaan ovat kaksisanaisia hakutermejä. Fraasit laitetaan lainausmerkkien sisään, jotta sanakokonaisuuksien osat pysyvät samassa järjestyksessä. (Lehtiö & Johansson 2016, 38–40.)

PICO:n avulla määriteltynä tämän opinnäytetyön tiedonhaussa käytettävät termit ovat sukusolunluovuttaja, sukusolunluovutusprosessi sekä motivaatio ja ajatukset. Näille termeille on etsitty synonyymit sekä englanninkieliset vastineet. Alustavien tiedonhakujen perusteella sukusolunluovutusprosessi jätettiin termeistä pois, jotta saadut hakutulokset vastaisivat mahdollisimman lähelle tutkimuskysymystä ja etteivät hakutulokset jäisi liian pieniksi. Alustavien hakujen sekä kirjaston informaatikon kanssa on tehty hakulauseke, jota on käytetty kirjallisuuskatsauksen aineiston haussa.

Tiedonhaku on tärkeä tehdä tutkimuskysymysten perusteella valittuihin relevantteihin tietokantoihin eli useampaan kuin yhteen tietokantaan (Valkeapää 2016, 61). Tiedonhaussa on käytetty seuraavia hoito- ja terveystieteellisiä tietokantoja; Cinahl Complete Ebsco, PubMed ja ProQuest Central.

Hakuja tehtäessä on tehty tiettyjä rajauksia ja nämä on määritelty valmiiksi ennen hakujen tekemistä. Eri rajausten avulla voidaan määrittää mukaanotto- ja poissulkukriteerit. (Lehtiö & Johansson 2016, 51.) Artikkelin tulee olla tiedonhaun hetkellä julkaistu viimeisen kymmenen vuoden sisään, sen tulee olla vertaisarvioitu ja kielenä tulee olla englanti tai suomi. Jo valmiita kirjallisuuskatsauksia ei oteta mukaan tutkimusaineistoon. Taulukossa 1 on esiteltynä mukaanotto- ja poissulkukriteerit. Jotta tulokset olisivat mahdollisimman hyvin käytettävissä Suomessa, on hyödyllistä valita mukaan tutkimukset, jotka on tehty maissa, joissa voidaan olettaa olevan kutakuinkin samankaltainen terveydenhuolto kuin Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että mukaan otetut tutkimukset tulisi olla tehtynä Euroopassa, Englannissa, Yhdysvalloissa, Australiassa tai Uudessa Seelannissa. Lähi-idässä, Aasiassa tai Afrikassa tehdyt tutkimukset tullaan jättämään pois kirjallisuuskatsauksesta.

Taulukko 1. Mukaanotto- ja poissulkukriteerit

Mukaanottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaisuvuosi 2016–2026	Julkaistu ennen vuotta 2016
Suomen tai englanninkielinen tutkimus	Muunkielinen tutkimus
Tieteelliset tutkimukset	Kirjallisuuskatsaus, opinnäytetyö, oppikirja tai muut erilaiset tieteelliset julkaisut
Vertaisarvioitu tutkimus	Ei vertaisarvioitu
Tutkimus on toteutettu Euroopassa, Englannissa, Yhdysvalloissa, Australiassa tai Uudessa Seelannissa	Tutkimus on toteutettu jossakin muussa maassa
Tutkimusaineisto vastaa tutkimuskysymyksiin	Tutkimusaineisto ei vastaa tutkimuskysymyksiin
Tutkimusartikkeli on saatavilla Metropolia Ammattikorkeakoulun lisenssillä	Tutkimusartikkeliin ei ole pääsyä Metropolia Ammattikorkeakoulun lisenssillä

Aineisto on koottu Zoteroon. Zotero on ilmainen työkalu, jota voi käyttää tutkimustulosten keräämiseen, järjestelemiseen, kommentointiin, lainauksiin ja jakamiseen (Zotero). Zoterossa voidaan esimerkiksi helposti poistaa eri tietokannoista saadut samat hakutulokset.

Taulukossa 2 on koottuna eri tietokannoista tehdyt hakutulokset, käytetyt rajaukset sekä saadut hakutulokset.

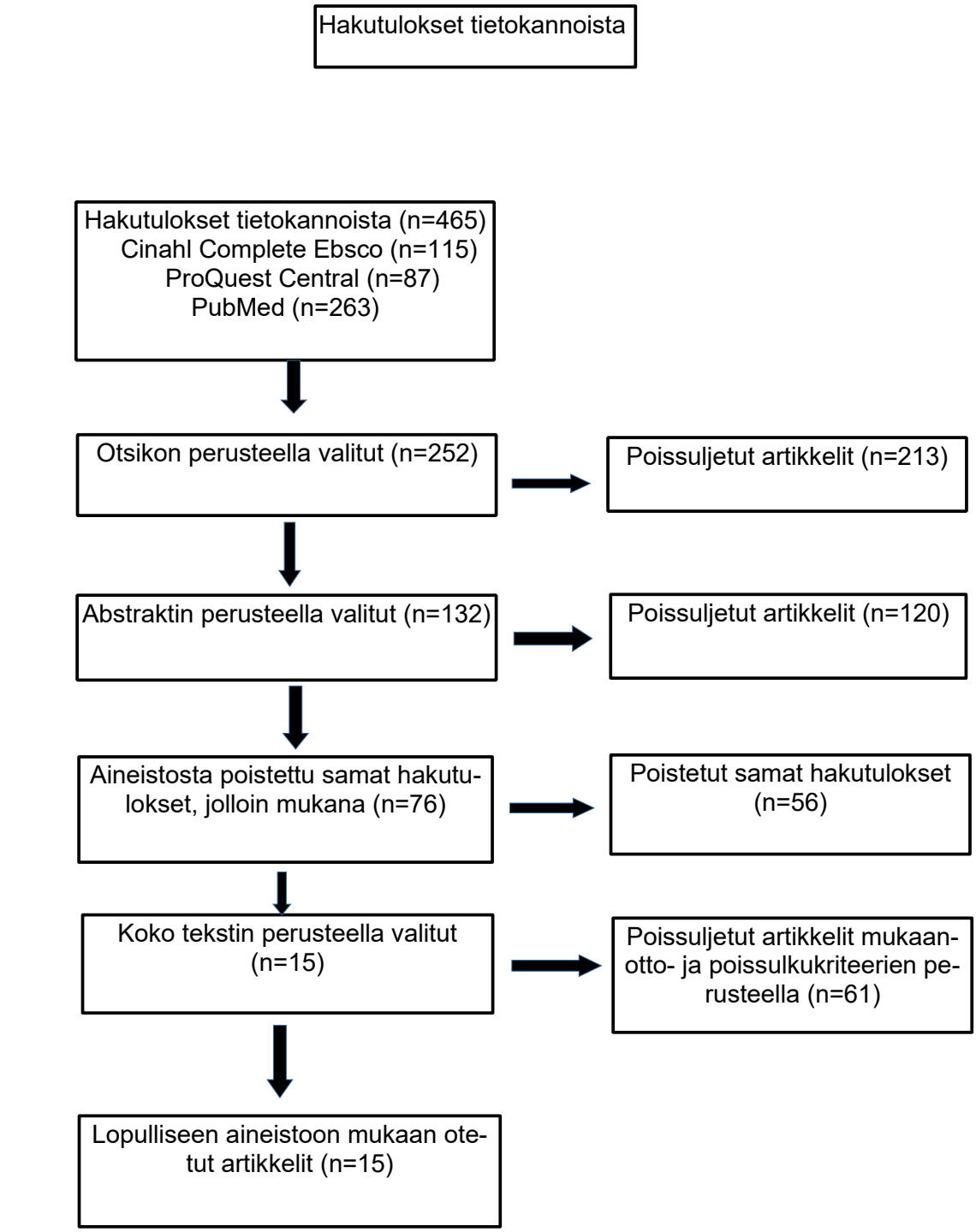
Taulukko 2. Kirjallisuuskatsauksessa tehdyt tietokantahaut

Tietokanta	Hakulauseke	Tehdyt rajaukset	Hakutulos
Cinahl Complete Ebsco	(“gamete don*” OR “oocyte don*” OR ”egg don*” OR “ovum don*” OR “sperm* don*” OR “semen don*” OR “embryo don*” OR “mammalian don*”) AND (motivation OR thinking OR thoughts OR emotion OR feeling OR attitude) AND donor	viimeiset 10v., englanti, vertaisarvioitu	115
ProQuest Central	(“gamete don*” OR “oocyte don*” OR ”egg don*” OR “ovum don*” OR “sperm* don*” OR “semen don*” OR “embryo don*” OR “mammalian don*”) AND (motivation OR thinking OR thoughts OR emotion OR feeling OR attitude) AND donor	execpt NOFT, viimeiset 10v., englanti, suomi, vertaisarvioitu	87
PubMed	(“gamete don*” OR “oocyte don*” OR ”egg don*” OR “ovum don*” OR “sperm* don*” OR “semen don*” OR “embryo don*” OR “mammalian don*”) AND (motivation OR thinking OR thoughts OR emotion OR feeling OR attitude) AND donor	viimeiset 10v., suomi, englanti	263
Yhteensä			465

Käytäessä läpi saatuja hakutuloksia, tuloksista on lisäksi poissuljettu tutkimusartikkelit, jotka ovat koskeneet sukusolunluovutuksia, jotka tapahtuvat vapaasti esimerkiksi internetin välityksellä. Kyseiset sukusolunluovutukset eivät siis olleet tapahtuneet hedelmöityshoitoklinikoiden tai sukusolupankkien kautta.

PubMed tietokannassa rajaukseksi ei ollut mahdollista määrittää, että tutkimusartikkelin tulisi olla vertaisarvioitu. Valittaessa PubMed:sta artikkeleita lopulliseen aineistoon, on varmistettu, että valitut artikkelit ovat vertaisarvioituja.

Kuviossa 1 on esitettynä tiedonhaun prosessikaavio. Kaaviossa on esitettynä tutkimusartikkeleiden valinnan eteneminen.

Kuvio 1. Tiedonhaun prosessikaavio

4.3 Opinnäytetyön aineiston laadun arviointi

Tutkimusaineistoon valitut artikkelit on arvioitu kullekin tutkimusasetelmalle soveltuvalla arviointityökalulla. Laadun arvioinnin tarkoituksena on arvioida esitettyjen tutkimustulosten pätevyys ja näin tehdä tutkimuksesta laadukkaampaa (Lemetti & Ylönen 2016, 67–74). Laadun arvioinnin perusteella myös tiettyjä tutkimustuloksia voidaan painottaa enemmän, mikäli tietyt tutkimukset ovat saaneet paremmat laadun arviot (Lemetti & Ylönen 2016, 67–74).

Tähän kirjallisuuskatsaukseen mukaan valitut tutkimusartikkelit on arvioitu Joanna Briggs Instituten (jatkossa JBI) määrittelemillä laadunarviointikriteeristöillä. JBI on määritellyt jokaiselle tutkimustyypille omat arviointikriteeristöt. (Joanna Briggs Instituutti.) Jokaisen mukaan valitun tutkimusartikkelin laadunarvioinnin kokonaispisteet ovat esitettynä liitteessä 1 olevassa aineistotaulukossa. Lisäksi liitteessä 2 on esitettynä tarkemmin, mistä laadunarvioinnin pisteet koostuvat.

4.4 Aineiston analysointi

Tähän kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimusartikkelit on analysoitu aineistolähtöisellä eli induktiivisella sisällönanalyysillä. Induktiivisessa sisällönanalyysissä aineiston analyysi tuotetaan tutkijan toimesta luokittelemalla aineistoon valittujen tutkimusten tulokset (Elo, Kajula, Tohmola & Kääriäinen 2022, 218). Tähän sisällönanalyysiin on sisältynyt kolme päävaihetta; valmistelu-, analyysi- ja raportointivaihe. (Elo ym. 2022, 218).

Valmisteluvaiheessa päätettiin analyysiyksikkö. Tämä voi olla yksittäinen sana tai lause, joka vastaa esitettyyn tutkimuskysymykseen. Tässä opinnäytetyössä analyysiyksiköksi valittiin yksittäinen lause tai lauseen osa. Ennen varsinaisen analyysin aloittamista on perehdytty aineistoon kunnolla ja luettu se läpi. Tämä helpottaa itse analyysin tekoa ja toisaalta auttaa varmistamaan, että valittu aineisto vastaa tutkimuskysymyksiin. (Elo ym. 2022, 219.)

Analyysivaiheessa tutkimusaineistosta on etsitty näitä valittuja analyysiyksiköitä. Kun analyysiyksiköt on löydetty, on alkuperäisilmaukset pelkistetty kirjakielelle. Pelkistyksiä tehtäessä on pyritty olemaan huolellisia ja esimerkiksi poistettu täytesanoja, ilman, että ilmauksen alkuperäissisältö ei muutu. Jokaisessa pelkistetyssä ilmaisussa tulisi olla vain yksi sisältö, joten tarvittaessa pelkistetyt ilmaukset on jaettu vielä osiin.

Tutkimusaineisto on käyty useaan kertaan läpi, jottei mikään ilmaisu jää huomaamatta. (Elo ym. 2022, 219–220.)

Kun kaikki alkuperäisilmaukset saatiin pelkistettyä, alettiin tuloksia ryhmitellä ja luokitella. Alaluokkiin on yhdistetty samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaukset. Alaluokat on pyritty nimeämään huolella, jotta se varmasti kuvaa kaikkia sen sisältämiä pelkistettyjä ilmauksia. (Elo ym. 2022, 220.)

Lopuksi on raportoitu tulokset. Tulokset on raportoitu saatujen luokkien mukaan. Raportissa esitetään alkuperäisilmauksia, jolla voidaan esittää tulosten yhteyttä. Tämä myös lisää tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuutta voidaan lisätä myös esittämällä taulukoiden analyysin etenemistä. (Elo ym. 2022, 223.) Tätä on esitetty liitteissä 3 ja 4. Tällä tavoin analyysi voidaan esittää pohjautuvaksi tutkimustuloksiin eikä tutkijan omaan tulkitaan (Elo ym. 2022, 223).

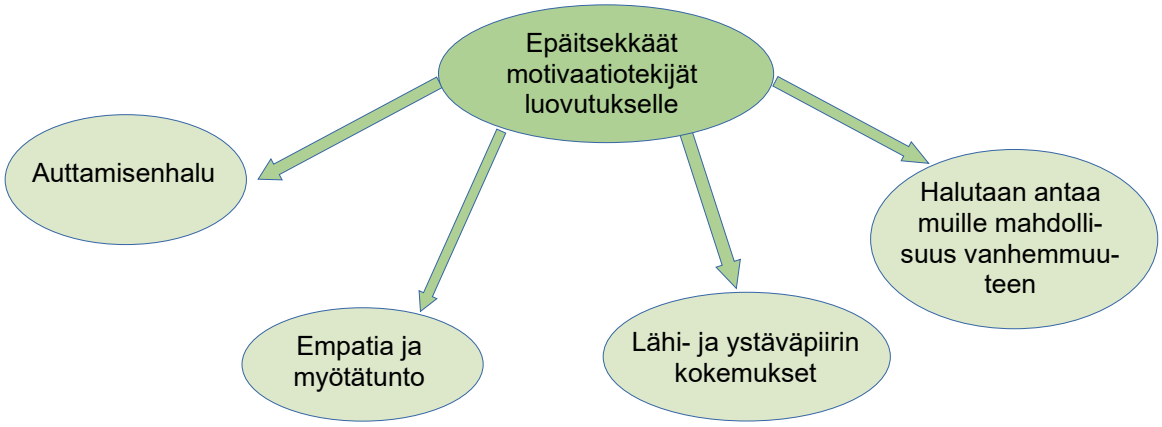
5 Tulokset

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön tulokset. Tulokset pohjautuvat opinnäytetyön aineistoon, joka on tarkemmin esiteltynä liitteessä 1. Tulokset esitellään tutkimuskysymyksittäin ja yläluokittain. Liitteessä 3 ja 4 on esitettynä esimerkein ala- ja yläluokkien muodostaminen

5.1 Motivaatiotekijät luovutusprosessiin lähtemiseksi

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli, että mitkä eri tekijät motivoivat sukusolunluovuttajia lähtemään luovutusprosessiin. Motivaatiotekijöitä olivat erilaiset epäitsekkään syyt luovuttamiselle, kuten empatia ja halu auttaa. Lisäksi saatava rahallinen korvaus luovutusprosessista motivoi luovuttajia. Yhtenä motivaattorina oli myös itse saatava hyöty luovutusprosessista, esimerkiksi pääsy terveystarkastukseen. Myös mainonta ja muiden kokemuksista kuuleminen motivoi. Viimeisimpänä yläluokkana on muut syyt, jonka alle on luokiteltuna yksittäisiä muita motivaatiotekijöitä.

5.1.1 Epäitsekkäät motivaatiotekijät luovutukselle

Kuvio 2. Yläluokka epäitsekkäät motivaatiotekijät luovutukselle

Yksi suurin motivaatiotekijä kaikille luovuttajille oli halu auttaa lapsettomia (Pennings ym. 2021, 703; Graham & Jadva & Freeman & Ahuja & Golombok 2016, 12–13; Thorup & Sydsjö & Skoog Svanberg & Lampic 2025, 4–5; Lassen & Lemmen & Pennings & Skytte 2025, 4; Lou ym. 2023, 5; Borgstrøm & Nygaard & Danielsen & Kesmodel 2019, 1058–1060; Thijssen ym. 2017, 544; Areias & Gato & Moura-Ramos 2022, 153; Provoost & Rompuy & Pennings 2018, 112; Li Piani ym. 2024, 2340; Pennings & Lassen & Lemmen & Skytte 2025, 2907). Osa luovuttajista oli itse saanut apua lapsettomuuteen ja sen seurauksena oli syntynyt halu auttaa muita lapsettomia. Myös ajatukset, ettei itse tarvitse omia solujaan, synnyttivät halun auttaa lapsettomia. (Borgstrøm ym. 2019, 1058–1059.)

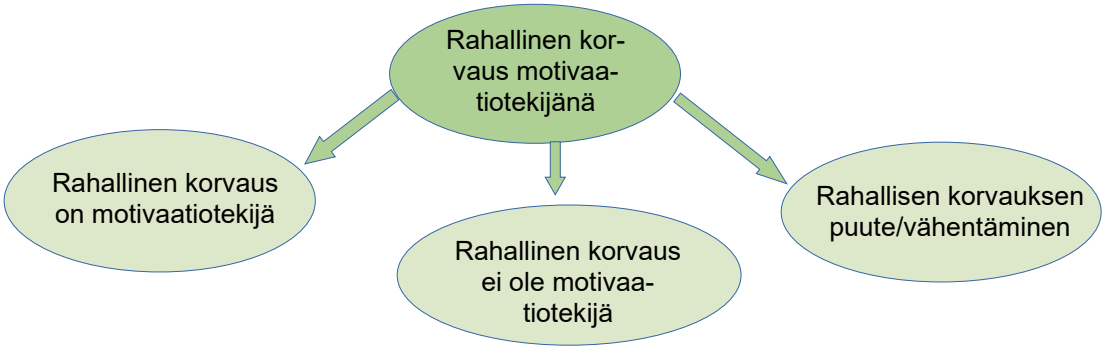
Luovuttajat toivat ilmi, että he kokevat empatiaa lapsettomia kohtaan ja haluavat sen vuoksi luovuttaa (Graham ym. 2016, 12; Thorup ym. 2025, 5). Luovuttajat kokevat, että voivat helpottaa lapsettomien surua luovuttamalla omia solujaan (Graham ym. 2016, 12). Myötätunto lapsettomia kohtaan oli myös yksi motivaatiotekijä (Borgstrøm ym. 2019, 1058; Thijssen ym. 2017, 544; Provoost ym. 2018, 112–114).

Luovuttajat toivat ilmi, että he haluavat antaa myös muille mahdollisuuden vanhemmuuteen, koska ovat itse onnellisia ollessaan vanhempia. Myös itse lapsettomat luovuttajat toivat ilmi, että haluavat antaa muille mahdollisuuden vanhemmuuteen. (Graham ym. 2016, 12; Thorup ym. 2025, 4–5.) Luovuttajan lähi- tai ystäväpiirissä ilmi

tulleet haasteet raskautumisessa motivoi luovuttajia lähtemään luovutusprosessiin (Graham ym. 2016, 12; Lassen ym. 2025, 4).

Useat luovuttajat toivat ilmi, että halu lapsettomien auttamiseen on yksittäinen merkittävin ja suurin motivaatiotekijä luovutusprosessiin lähtemiseksi (Pennings ym. 2021, 703; Lassen 2025, 4). Siittiönluovuttajista yli 90 % kertovat motivaatiotekijäkseen auttamisenhalun (Pennings ym. 2021, 703). Myös munansolunluovuttajilla vastaava prosentti on yli 90 (Lassen ym. 2025, 4).

5.1.2 Rahallinen korvaus motivaatiotekijänä

Kuvio 3. Yläluokka rahallinen korvaus motivaatiotekijänä

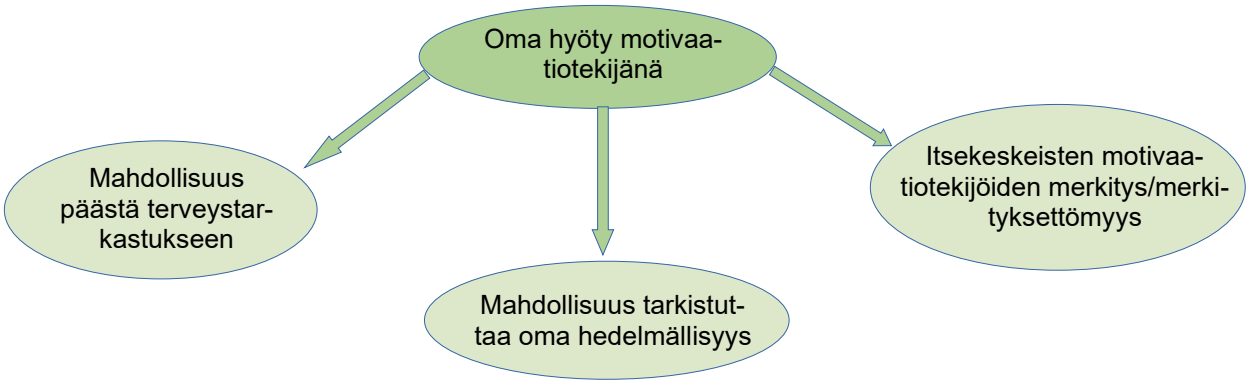
Auttamisen halun lisäksi toisiksi eniten esille tuotu motivaatiotekijä oli rahallisen korvauksen saaminen luovutuksesta (Tober ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Lou ym. 2023, 5; Borgstrøm ym. 2019, 1059; Provoost ym. 2018, 111; Pennings ym. 2025, 2907). Rahallisen korvauksen merkityksestä motivaatiotekijänä on myös päinvastaisia tuloksia, osa luovuttajista toi ilmi, ettei rahallinen korvaus ole motivaatiotekijä lainkaan tai sillä oli ainoastaan pieni vaikutus luovutuspäätökseen (Graham ym. 2016, 14; Thijssen ym. 2017, 544).

Tutkimustulosten mukaan noin 25–50 % siittiön- ja munasolunluovuttajista lähtisi luovutusprosessiin tai jatkaisi sitä, vaikka ei olisikaan oikeutettu rahalliseen korvaukseen (Lassen ym. 2025, 4; Thijssen ym. 2017, 544; Pennings ym. 2025, 2907). Noin 50–60 % niin siittiön- kuin munasolunluovuttajista tuo ilmi, etteivät he tiedä jatkaisivatko luovutusprosessia, mikäli he eivät olisi oikeutettuja rahalliseen korvaukseen (Lassen ym. 2025, 4; Thijssen ym. 2017, 544).

Rahallisen korvauksen merkitys motivaatiotekijänä on lisääntynyt, mikäli luovuttajalla itsellään on pienet kuukausitulot (Areias ym. 2022, 154). Toisaalta rahallinen korvaus ei ole merkityksellinen motivaatiotekijä siittiönluovuttajille, mikäli luovuttaja suhtautuu luovutusprosessiin positiivisesti (Provoost ym. 2018, 112).

Hyvin pieni osa siittiön- ja munansolunluovuttajista lähtee luovutusprosessiin pelkästään motivaatiotekijänä rahallinen korvaus luovutusprosessista (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Li Piani ym. 2024, 2340; Pennings ym. 2025, 2907). Suurin osa kaikista luovuttajista toi ilmi, että halu auttaa ja rahallisen korvauksen saaminen ovat yhdessä merkittävimmät motivaatiotekijät luovutusprosessiin lähtemiseksi (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4). Luovuttajat toivat ilmi, että halu auttaa on kuitenkin yleensä näistä kahdesta se merkityksellisempi motivaatiotekijä (Borgstrøm ym. 2019, 1060).

5.1.3 Oma hyöty motivaatiotekijänä

Kuvio 4. Yläluokka oma hyöty motivaatiotekijänä

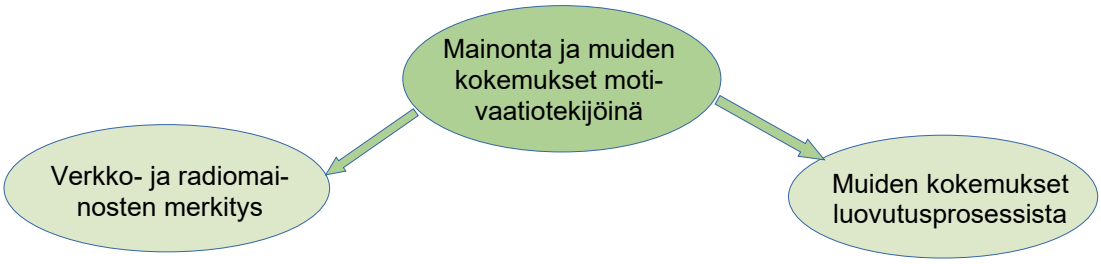
Osa luovuttajista toi ilmi, että he ovat motivoituneita lähtemään luovutusprosessiin, koska he itse hyötyvät prosessiin lähtemisestä. Yhtenä tällaisena hyötynä kerrottiin olevan mahdollisuus päästä terveystarkastukseen. (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908.)

Toisena hyötynä itselle tuotiin esille mahdollisuus tarkistuttaa oma hedelmällisyys (Graham ym. 2016, 12; Lassen ym. 2025, 4; Lou ym. 2023, 6; Thijssen ym. 2017, 544; Provoost ym. 2018, 114; Pennings ym. 2025, 2908). Joissakin tutkimuksissa on tullut ilmi, että erityisesti nuoret luovuttajat ovat motivoituneita lähtemään luovutusprosessiin

nimenomaan sen seurauksena, että on mahdollisuus tarkistuttaa oma hedelmällisyys (Areias ym. 2022, 154).

On myös tuotu ilmi, että siittiönluovuttajat motivoituvat useista eri tekijöistä, joiden koetaan tuottavan itselle hyötyä (Provoost ym. 2018, 112). Kuitenkin on myös päinvastaisia tuloksia ja osa luovuttajista toi ilmi, etteivät he ole motivoituneita lähtemään luovutusprosessiin itsekeskeisten syiden seurauksena (Li Piani ym. 2024, 2340).

5.1.4 Mainonta ja muiden kokemukset motivaatiotekijöinä

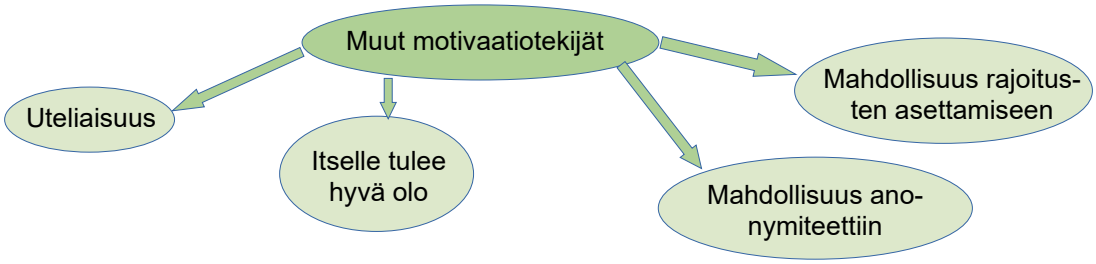

Kuvio 5. Yläluokka mainonta ja muiden kokemukset motivaatiotekijöinä

Luovuttajat toivat ilmi, että he ovat motivoituneita lähtemään luovutusprosessiin mainonnan seurauksena. Erilaiset verkko- ja radiomainokset ovat motivoineet munasolunluovuttajia lähtemään luovutusprosessiin. Munasolunluovuttajilla myös muiden, esimerkiksi ystävien tai työkavereiden, kertomat kokemukset luovutusprosessista herättivät heidän kiinnostuksensa lähteä luovuttajaksi. (Graham ym. 2016, 10–11.)

Myös siittiönluovuttajista osa motivoituu lähtemään luovutusprosessiin mainonnan seurauksena. Luovutusprosessiin lähtemistä harkittiin useammin, mikäli oltiin tietoisia lahjoittajien puutteesta. (Provoost ym. 2018, 109).

5.1.5 Muut motivaatiotekijät

Kuvio 6. Yläluokka muut motivaatiotekijät

Luovuttajat ovat myös tuoneet yksittäisiä muita motivaatiotekijöitä ilmi. Osa kertoo lähteneensä luovutusprosessiin pelkästä uteliaisuudesta. Yleensä uteliaisuus ei kuitenkaan ollut ensisijainen motivaatiotekijä, yksittäiset luovuttajat ovat tuoneet ilmi sen merkityksellisyyden motivaatiotekijänä. (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908.)

Useammat luovuttajat toivat ilmi, että luovuttamisesta tulee heille itselleen hyvä olo. He esimerkiksi saattavat kokea henkilökohtaista tyytyväisyyttä. (Graham ym. 2016, 13; Thijssen ym. 2017, 544; Provoost ym. 2018, 114.) Siittiönluovuttajilla yhtenä motivaatiotekijänä oli luovutusprosessin helppous. Jos esimerkiksi asutaan lähellä klinikkaa, on luovutusprosessiin liittyvät käynnit helppo sijoittaa arkeen. (Lou ym. 2023, 5.)

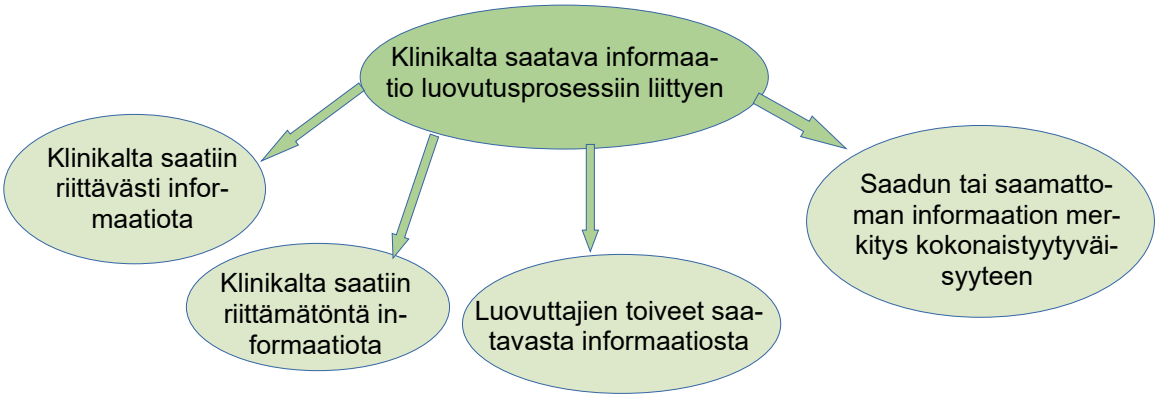
Mahdollisuus anonymiteettiin oli siittiönluovuttajien yksi motivaatiotekijä. Jopa yli 60 % siittiönluovuttajista kertoo, ettei haluaisi kerrottavan tietoja hänestä sukusolunsaajille tai mahdollisesti syntyneille lapsille. (Lou ym. 2023, 6; Provoost ym. 2018, 113.) Siittiönluovuttajat kokivat tärkeäksi myös mahdollisuuden asettaa rajoituksia luovutukselle. Mahdollisuus päättä keille spermaa luovutetaan, motivoi lähtemään luovutusprosessiin. (Provoost ym. 2018, 112.)

5.2 Näkemykset luovutusprosessista

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, että minkälaisia näkemyksiä sukusolunluovuttajilla on luovutusprosessiin liittyen. Luovuttajilla on erilaisia näkemyksiä klinikalta saatavaan informaatioon luovutusprosessiin liittyen. Luovuttajat tuovat myös ilmi, miten kokemukset vastaavat odotuksia sekä näkemyksiään mahdollisuuksista olla avoin luovuttajana toimimisesta. Lisäksi geenitestaukseen liittyy erilaisia näkemyksiä.

Luovuttajilla on erilaisia näkemyksiä siitä, minkälaista informaatiota tulisi saada luovutuksen onnistumiseen liittyen. Myös munasolun- ja siittiönluovuttajilla on näkemyksiä omien luovutusprosessien erityispiirteistä. Luovuttajilla on omia toiveita mahdollisuuteen asettaa omia ehtoja luovutukselle. Lopuksi tuodaan esille kokonaiskokemukseen sekä pidemmän aikavälin kokemukseen liittyviä näkemyksiä.

5.2.1 Klinikalta saatava informaatio luovutusprosessiin liittyen

Kuvio 7. Yläluokka klinikalta saatava informaatio luovutusprosessiin liittyen

Osa luovuttajista koki olevansa hyvin informoituja klinikan toimesta luovutusprosessiin liittyvistä asioista (Tober & Garibaldi & Blair & Baltzell 2021, 8; Lou ym. 2023, 6; Combs ym. 2022, 909). Riittävä informointi klinikan toimesta lisäsi munasolunluovuttajien tyytyväisyyttä klinikkaa kohtaan sekä kokonaistyytyväisyyttä koko luovutusprosessiin liittyen. Ajantasainen sekä riittävä informaatio ja myös mahdollisista riskeistä informointi lisäsi luottamusta klinikkaa kohtaan ja paransi luovuttajan kokemuksia. (Tober ym. 2021, 7–9.)

Munasolunluovuttajat kokivat, että lyhyen aikavälin riskeistä luovutusprosessiin liittyen informoitiin hyvin. Myös munasarjojen hyperstimulaatio-oireyhtymästä koettiin saatavan riittävästi informaatiota. Puolestaan koettiin, ettei pitkän aikavälin riskeistä saada riittävästi tietoa tai tieto oli ristiriitaista. Harhaanjohtavan tiedon saaminen heikensi kokonaistyytyväisyyttä. Tieto pitkäaikaistutkimusten puutteesta koettiin paremmaksi kuin pitkäaikaisriskeistä informoimatta jättäminen. (Tober ym. 2021, 7–9.)

Mikäli klinikalta ei saatu riittävästi informaatiota, luovuttajilla oli enemmän vaihtelevia kokemuksia prosessista eli kokonaistyytyväisyys ei ollut niin positiivinen. Riittämättömän informoinnin seurauksena oli riittämätön ymmärrys luovutusprosessista ja se puolestaan heikensi kokonaistyytyväisyyttä prosessiin liittyen. Riittämättömän informoinnin seurauksena munasolunluovuttajilla oli enemmän komplikaatioita sekä välittömiä komplikaatioita munasolukeräykseen liittyen. (Tober ym. 2021, 8–9.)

Joissakin tapauksissa munasolunluovuttajat kokivat, että itse etsitty tieto oli kattavampaa kuin klinikalta saatu tieto. Jos luovutusprosessin kokonaiskokemus vastasi klinikalta saatua informaatiota, munasolunluovuttajat olivat tyytyväisempiä prosessiin. (Tober ym. 2021, 7–8.)

Siittiönluovuttajat kokivat olevansa hyvin informoituja luovutusprosessiin liittyvistä juridisista asioista (Provoost ym. 2018, 109). Siittiönluovuttajat kokivat klinikalta saadun yhteyshenkilön positiiviseksi asiaksi. Nimetyn yhteyshenkilön koettiin tarjoavan tukea sekä vähentävän kiusaantuneisuuden tunnetta prosessiin liittyen. (Williams & Machin 2018, 8–9.)

Luovuttajat toivovat enemmän neuvontaan luovutusprosessista saatavaan rahalliseen korvaukseen liittyen (Williams & Machin 2018, 10). Munasolunluovuttajat toivovat myös tietoa luovutusprosessin vaikutuksesta omaan hedelmällisyyteen (Williams & Machin 2018, 9) sekä riittävää psykologista tukea ja neuvontaa luovutusprosessin aikana (Li Piani ym. 2024, 2341).

5.2.2 Kokemusten vastaaminen odotuksia

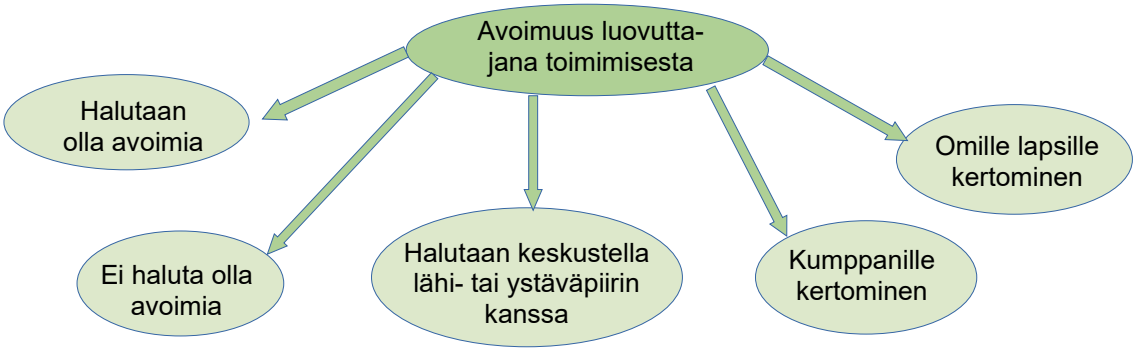

Kuvio 8. Yläluokka kokemusten vastaaminen odotuksia

Munasolunluovuttajat toivat ilmi, että heidän kokemuksensa luovutusprosessista vastasivat odotuksia. Reilu 60 % luovuttajista koki, että kokemukset ja odotukset vastasivat hyvin tai jokseenkin hyvin toisiaan. (Tober ym. 2021, 7; Blakemore ym. 2019, 2002.)

Kuitenkin vajaa kolmasosa luovuttajista koki prosessin päätyttyä, ettei kokemukset ja odotukset vastanneet toisiaan (Tober ym. 2021, 7). Osa munasolunluovuttajista toi ilmi, että luovutusprosessi oli jopa oletettua helpompi (Graham ym. 2016, 14).

5.2.3 Avoimuus luovuttajana toimimisesta

Kuvio 9. Yläluokka avoimuus luovuttajana toimimisesta

Osassa tutkimustuloksista tuli ilmi, että luovuttajat eivät halua puhua avoimesti kaikkien ihmisten kanssa luovuttajana toimimisesta. Useimmiten luovutuksesta puhutaan lähipiirin tai lähimpien ystävien kanssa. (Pennings ym. 2021, 702–704; Graham ym. 2016, 11; Pennings ym. 2025, 2907.) Luovuttajana toimimisesta ei myöskään haluta olla enempää avoimia (Thorup ym. 2025, 6).

Kuitenkin valtaosa munasolunluovuttajista keskusteli yhden tai useamman ihmisen kanssa ennen päätöstään lähteä luovutusprosessiin. Munasolunluovuttajat toivat ilmi, että he eivät puhuneet luovuttajana toimimisesta avoimesti, koska pelkäsivät tulevansa väärinymmärretyiksi tai tuomituiksi. Luovuttajat toivat ilmi myös ajatuksia sukulaisuussuhteisiin liittyen, pelättiin muiden ajattelevan, että hän luopuu omista lapsistaan. (Graham ym. 2016, 11.)

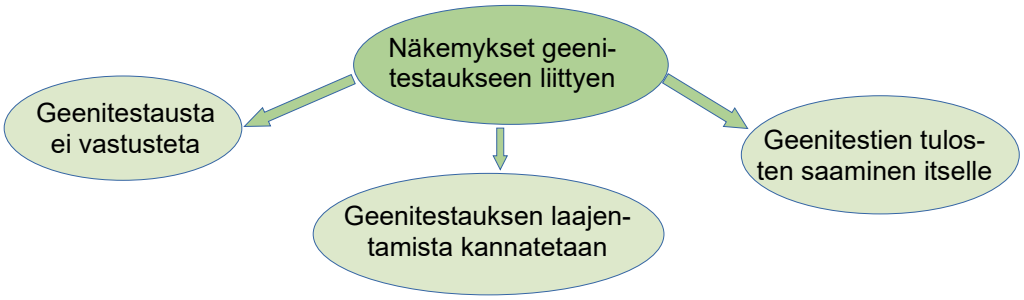
On myös päinvastaisia tutkimustuloksia, joiden mukaan luovuttajat ovat valmiita puhumaan luovuttajana toimimisesta avoimesti (Thorup ym. 2025, 6; Lassen ym. 2025, 4; Borgstrøm ym. 2019, 1060). Keskusteltaessa luovutuksesta muiden ihmisten kanssa, munasolunluovuttajat ottivat huomioon useita eri näkökulmia lahjoittamiseen liittyen (Borgstrøm ym. 2019, 1060). Luovuttajat kokivat, että lähipiiri tuki tai tukisi heidän päätöstään luovuttamisesta, jos he siitä tiesivät tai tietäisivät (Thorup ym. 2025, 6; Thijssen ym. 2017, 543).

Siittiönluovuttajat kertoivat luovuttamisestaan tai luovuttajataustastaan kumppaneilleen (Lou ym. 2023, 6–7; Thijssen ym. 2017, 543; Provoost ym. 2018, 115). He kokivat, että kumppanilla on oikeus tietää luovutuksesta, vaikka kumppaniin olisi tutustuttu vasta

luovutusprosessin päätyttyä (Thijssen ym. 2017, 543). Kumppanit myös suhtautuivat tietoon myönteisesti (Pennings ym. 2021, 702; Lou ym. 2023, 6–7). Kumppanin mielipiteillä koettiin olevan myös merkitystä ja heidät tarvittaessa otettaisiin mukaan päätöksentekoon (Provoost ym. 2018, 115) vaikka yleisesti ottaen kumppaneiden mielipiteillä oli vähäinen vaikutus, jos oli päätetty toimia luovuttajina (Pennings ym. 2025, 2907).

Luovuttajat pääsääntöisesti joko kertoivat tai aikoivat kertoa nykyisille tai mahdollisesti tuleville omille lapsilleen luovuttajataustastaan (Pennings ym. 2021, 702; Thorup ym. 2025, 6; Pennings ym. 2025, 2907). Kuitenkin keskimäärin reilu 40 % siittiönluovuttajista olivat epävarmoja sen suhteen, aikoivatko he kertoa luovuttajana toimimisestaan lapsilleen. Noin 15 % siittiönluovuttajista oli sitä mieltä, etteivät he aio ollenkaan kertoa luovuttajataustasta lapsilleen. (Pennings ym. 2021, 702–704.)

5.2.4 Näkemykset geenitestaukseen liittyen

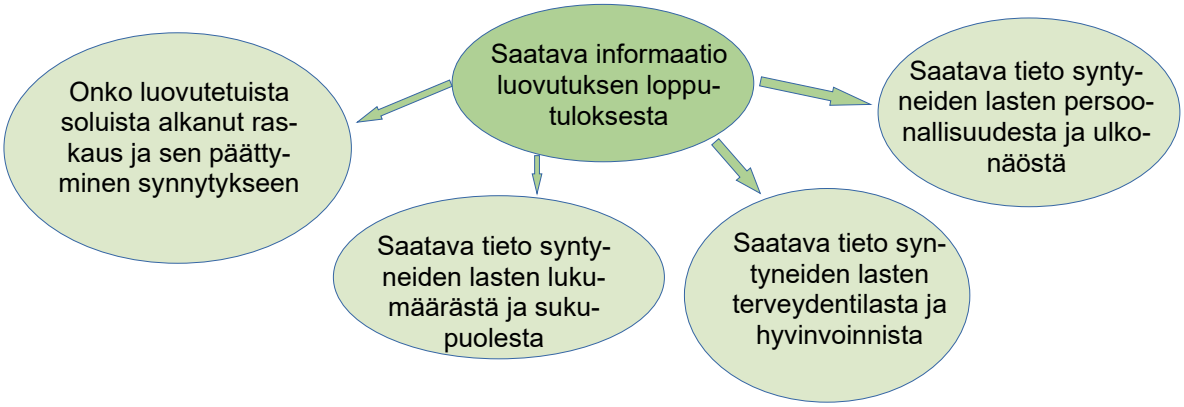
Kuvio 10. Yläluokka näkemykset geenitestaukseen liittyen

Luovuttajat eivät vastustaneet geenitestausta osana luovutusprosessia (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908). Geenitestausta pidettiin myönteisenä asiana (Lassen ym. 2025, 4). Mikäli olisi ollut tarpeen, luovuttajat eivät olisi vastustaneet laajempaa geenitestausta ja he olisivat siitä huolimatta jatkaneet luovutusprosessia (Pennings ym. 2021, 703–705; Lassen ym. 2025, 4; Pennings, ym. 2025, 2908).

Geenitestausten laajentamista jopa kannatettiin luovuttajien keskuudessa. Luovuttajista jopa yli 90 % kannattaisi geenitestauksen laajentamista koskemaan kaikkia sairauksia. (Lassen ym. 2025, 4.; Pennings ym. 2025, 2098.) Ainoastaan reilu 10 % luovuttajista olisi rajannut geenitestit koskemaan ainoastaan kuolemaan johtavia sairauksia (Pennings, ym. 2021, 703). Kaikkien geenitestien tulokset haluttiin myös tietää itse (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908). Alle 10 %

luovuttajista asettaisi ehtoja sille, mitä tuloksia he haluaisivat itse saada tietoonsa (Pennings ym. 2021, 703).

5.2.5 Saatava informaatio luovutuksen lopputuloksesta

Kuvio 11. Yläluokka saatava informaatio luovutuksen lopputuloksesta

Luovutusprosessiin lähteneet luovuttajat halusivat tietää, mikäli luovutetuista sukusoluista oli alkanut raskaus ja oliko raskaus päätynyt synnytykseen (Graham ym. 2016, 19; Lassen ym. 2025, 4; Borgstrøm ym. 2019, 1059; Pennings ym. 2025, 2907). Munasolunluovuttajat olivat siittiönluovuttajia useammin kiinnostuneita tästä tiedosta. (Pennings ym. 2025, 2907). Reilu 20 % siittiönluovuttajista ei ollut lainkaan kiinnostuneita tietämään oliko heidän luovutetuista sukusoluistaan alkanut raskautta (Pennings ym. 2021, 703).

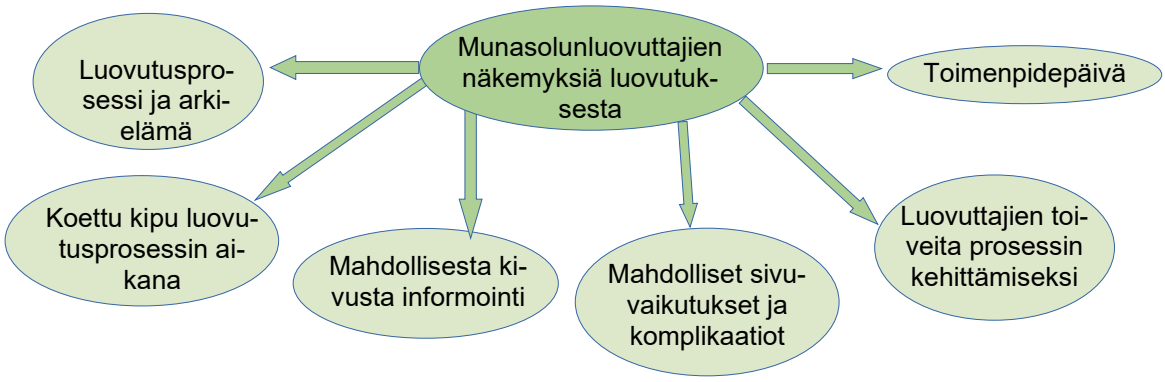
Kuitenkin munasolunluovuttajilla oli epärealistisia käsityksiä heidän luovuttamiensa munasolujen käytöstä sekä luovutuksen lopputulemasta (Borgstrøm ym. 2019, 1060). Luovuttajat olivat kiinnostuneita saamaan myös enemmän tietoa luovutuksen lopputuloksesta (Pennings ym. 2021, 703; Graham ym. 2016, 19; Borgstrøm ym. 2019, 1059; Pennings ym. 2025, 2907).

Luovuttajat halusivat saada tietoa syntyneistä lapsista tai syntyneiden lasten lukumäärästä (Pennings ym. 2021, 703; Graham ym. 2016, 19; Lassen ym. 2025, 4; Thijssen ym. 2017, 541; Provoost ym. 2018, 109; Pennings ym. 2025, 2907). Tieto syntyneiden lasten sukupuolesta kiinnosti myös luovuttajia (Pennings ym. 2021, 703; Graham ym. 2016, 19; Pennings ym. 2025, 2907).

Luovuttajat olivat kiinnostuneita saamaan tietoja myös syntyneiden lasten terveydentilasta tai hyvinvoinnista (Pennings ym. 2021, 703; Graham ym. 2016, 19; Provoost ym. 2018, 109; Pennings ym. 2025, 2907). Jopa yli 60 % siittiönluovuttajista olisi toivonut tietoja syntyneen lapsen terveydentilasta (Pennings ym. 2021, 703). Mikäli syntyneellä lapsella oli jokin perinnöllinen sairaus, myös tästä haluttiin tieto (Pennings ym. 2025, 2907).

Osa munasolunluovuttajista olisi toivonut tietoa myös syntyneen lapsen persoonallisuudesta ja ulkonäöstä (Graham ym. 2016, 19). Vaikka luovutuksesta mahdollisesti syntyneellä lapsella oli mahdollisuus olla aikanaan yhteydessä luovuttajaan, tämä ei vaikuttanut munasolunluovuttajien päätökseen luovutusprosessiin lähtemisestä (Blakemore ym. 2019, 2002).

5.2.6 Munasolunluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta

Kuvio 12. Yläluokka munasolunluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta

Eniten munasolunluovuttajat kokivat kipua munasolukeräyksen aikana ja sen jälkeen (Combs ym. 2022, 908). Munasolunluovuttajat toivat ilmi, että he toivoivat enemmän kiinnitettävän huomiota ilmenevään kipuun (Li Piani ym. 2024, 2341). Vajaa kolmasosa luovuttajista koki, ettei kivunhoito toimenpiteen aikana ollut riittävää (Williams & Machin 2018, 9). Yli puolet munasolunluovuttajista toi kuitenkin ilmi, että kipukokemukset vastasivat kipuodotuksia koko prosessin ajan (Combs ym. 2022, 908).

Annettuihin kipuarvioihin vaikutti munasolunluovuttajan motivaatiotekijät. Alhaisimmat kipuarviot olivat luovuttajilla, joiden motivaatiotekijät olivat epäitsekkäitä syitä. Munasolunluovuttajan taustatekijöillä, esimerkiksi iällä, siviilisäädyllä tai koulutustasolla, stimulaation vasteella tai luovutuskertojen määrällä ei havaittu olevan vaikutusta

kipukokemukseen. Myöskään luovutuksesta kulunut aika ei vaikuttanut koettuun kipukokemukseen. (Combs ym. 2022, 908–909.)

Mikäli munasolunluovuttajaa ei informoitu mahdollisesta kivusta, tämä lisäsi riskiä oletettua voimakkaampaan kipuun. Jos luovuttajan motivaatiotekijänä oli luovutuksesta saatava rahallinen korvaus, myös siinä tapauksessa raportoitiin enemmän oletettua voimakkaampaa kipua. Jos kipukokemukset eivät vastanneet kipuodotuksia, enemmän voimakasta kiputuntemusta raportoitiin olevan toimenpiteen aikana sekä viikon ajanjaksolla sen jälkeen kuin stimulaation aikana. (Combs ym. 2022, 908–910.) Munasolunluovuttajat toivoivat, että he saisivat sairauslomatodistuksen töistä poissaolon perusteeksi (Li Piani ym. 2024, 2341).

Munasolukeräyspäivä koettiin tunteikkaana päivänä. Päivä herätti voimakkaita tunteita ja se saatettiin kokea haavoittuvana hetkenä. Osa oli ylpeitä luovuttajana toimimisesta. Toiset saattoivat kokea pettymystä, jos esimerkiksi munasolukeräyksessä saatiin vähän munasoluja. (Borgstrøm ym. 2019, 1059.)

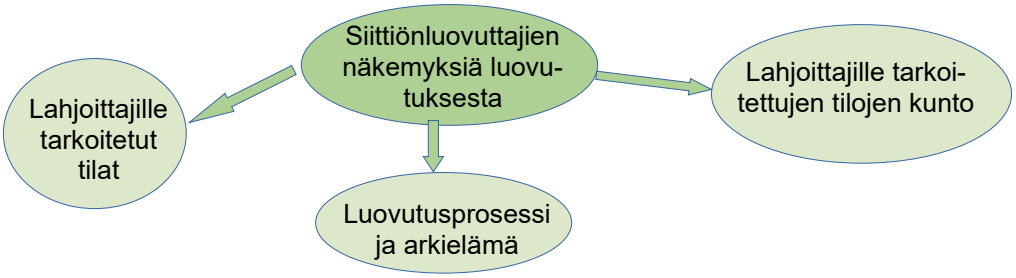
Parannusehdotuksena munasolunluovuttajat toivat ilmi, että klinikan henkilökunnan tulisi osoittaa enemmän kiinnostusta luovuttajan fyysiseen hyvinvointiin. He kokivat, että tämä olisi tärkeää siitä huolimatta, olivatko he luovuttaneet aiemmin vai eivät. Tämän kehittäminen parantaisi heidän kokemustaan luovutusprosessista. (Williams & Machin 2018, 9.)

Hieman yli viidesosa luovuttajista toivoi parempaa viestintää klinikan henkilökunnan toimesta munasolukeräyksen aikana (Li Piani ym. 2024, 2341). Munasolunluovuttajat myös toivoivat, että klinikan henkilökunnan osoittama huolenpito jatkuisi edelleen tehdyn munasolukeräyksen jälkeen (Li Piani ym. 2024, 2340–2341; Williams & Machin 2018, 9).

Osa munasolunluovuttajista koki, että luovutusprosessi vaikeutti arkea. Tämä oli usein seurausta siitä, että oli haastavaa sijoittaa työt, lastenhoito sekä klinikkakäynnit kalenteriin. Arjen vaikeutumisen ei niinkään ajateltu johtuvan luovutusprosessiin liittyvistä toimenpiteistä. (Graham ym. 2016, 14.) Reilu 10 % luovuttajista toi ilmi, etteivät he olleet saaneet koko prosessin aikana ehkäisyneuvontaan, mutta olisivat sitä kaivanneet (Williams & Machin 2018, 9).

Suurin osa munasolunluovuttajista raportoi, ettei heille tullut lääketieteellisiä komplikaatioita munasolukeräyksen tai luovutusprosessin seurauksena (Tober ym. 2021, 7; Combs ym. 2022, 908). Harva munasolunluovuttaja raportoi kokeneensa sivuvaikutuksia stimulaatiolääkityksen aikana. Näitä mahdollisia sivuvaikutuksia oli kipu, turvotus tai kokonaisvoinnin kokeminen ”hormonaaliseksi”. (Graham ym. 2016, 14.) Eräässä toisessa tutkimuksessa kuitenkin melkein kolme viidesosaa luovuttajista raportoi saaneensa jonkinasteisia sivuvaikutuksia stimulaatiolääkityksestä (Tober ym. 2021, 7). Useat munasolunluovuttajat kokivat pistettävät stimulaatiolääkkeet haastavaksi käyttää (Borgstrøm ym. 2019, 1059).

5.2.7 Siittiönluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta

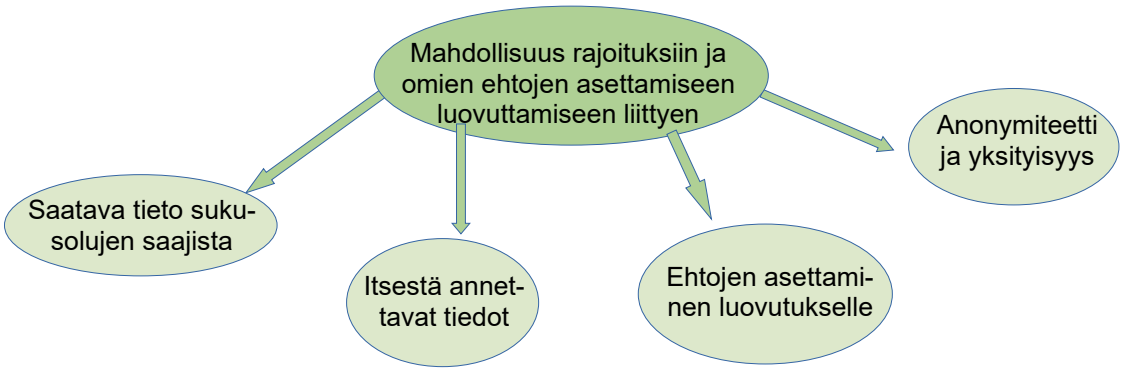

Kuvio 13. Yläluokka siittiönluovuttajien näkemyksiä luovutuksesta

Siittiönluovuttajista vajaa 30 % toi ilmi, etteivät he olleet täysin tyytyväisiä lahjoittajille tarkoitettujen tilojen sijaintiin. Huolta luovuttajien keskuudessa aiheutti sijainti klinikan muuhun toimintaan nähden, esimerkiksi sijainti suhteessa odotusaulaan. (Williams & Machin 2018, 10.)

Vastaava prosenttiosuus luovuttajista toi ilmi, että he olivat tyytymättömiä lahjoittajille tarkoitettujen luovutushuoneiden kuntoon. Lähinnä tuotiin esiin hygieniaan liittyviä huolia. (Williams & Machin 2018, 10.) Siittiönluovuttajat myös kokivat, ettei luovutusprosessi vaikuttanut heidän nykyiseen elämäänsä (Lou ym. 2023, 6).

5.2.8 Mahdollisuus rajoituksiin ja omien ehtojen asettamiseen luovuttamiseen liittyen

Kuvio 14. Yläluokka mahdollisuus rajoituksiin ja omien ehtojen asettamiseen luovuttamiseen liittyen

Munasolunluovuttajat toivat ilmi, että he toivoivat saavansa enemmän tietoja sukusolunsaajista (Graham ym. 2016, 11; Lassen ym. 2025, 4). Eräässä toisessa tutkimuksessa munasolunluovuttajat toivat kuitenkin ilmi, etteivät he olleet huolissaan sukusolunsaajista vaan luottivat klinikan tekemään hoitopäätöksestä (Borgstrøm ym. 2019, 1060). Munasolunluovuttajat pohtivat useammin luovuttamista mahdollisesti syntyvän lapsen näkökulmasta (Lassen ym. 2025, 4).

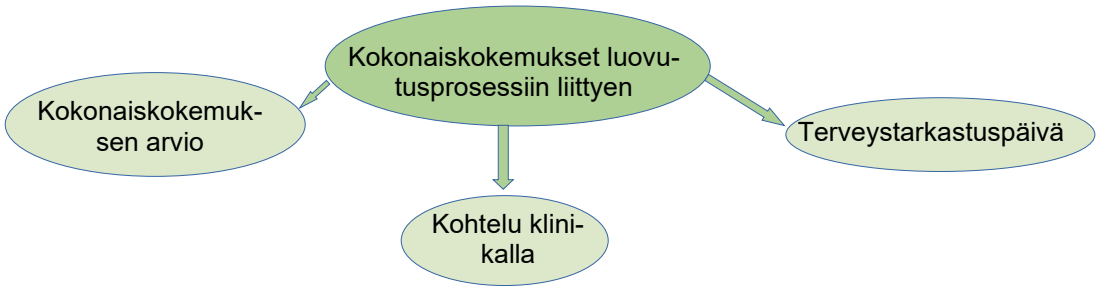
Anonymiteettiä ja mahdollisuutta yksityisyyteen pidettiin tärkeänä munasolunluovuttajien keskuudessa (Lassen ym. 2025, 4). Kuitenkin yli puolet luovuttajista olisi jatkanut luovutusprosessia, vaikka mahdollisuutta anonymiteettiin ei olisi ollut (Li Piani ym. 2024, 2342).

Valtaosa munasolunluovuttajista olisi valmis jakamaan itsestään tarkempia fyysisiä ominaisuuksia (Li Piani ym. 2024, 2342). Munasolunluovuttajat kokivat, että ei identifioiden tietojen antaminen luovutuksesta syntyneelle lapselle horjuttaisi heidän rooliaan luovuttajana. Luovuttajat pohtivat, että voisiko tiedot saada syntyneen lapsen pohtimaan heidän välistänsä suhdetta, voisiko lapsi kokea luovuttajan omaksi äidikseen. (Graham ym. 2016, 17.) Päinvastaisesti valtaosa, yli 80 %, siittiönluovuttajista oli valmis antamaan ei identifioitavia tietoja syntyneille lapsille (Thijssen ym. 2017, 542).

Suurin osa siittiönluovuttajista oli valmis luovuttamaan kaikenlaisille ihmisryhmille, myös naispareille ja itsellisille naisille. Rahallisen korvauksen motivoimana

luovutusprosessiin lähteneet siittiönluovuttajat luovuttivat harvemmin naispareille. (Thijssen ym. 2017, 541–543.) Positiivisemmin kuitenkin suhtauduttiin lahjoittamaan ryhmille, jotka kärsivät hedelmällisyysongelmista (Areias ym. 2022, 153).

5.2.9 Kokonaisnäkemykset luovutusprosessiin liittyen

Kuvio 15. Yläluokka kokonaisnäkemykset luovutusprosessiin liittyen

Suuri osa luovuttajista arvioi kokonaiskokemuksen luovuttamisesta positiiviseksi (Provoost ym. 2018, 109; Li Piani ym. 2024, 2340; Combs ym. 2022, 910). Yli puolet munasolunluovuttajista arvioi kokonaiskokemuksen erittäin positiiviseksi (Combs ym. 2022, 910). Yli 40 % munasolunluovuttajista ei muuttaisi mitään toimenpiteisiin liittyvää (Li Piani ym. 2024, 2340). Siittiönluovuttajista yli 80 % suhtautui luovuttamiseen myönteisesti (Provoost ym. 2018, 109).

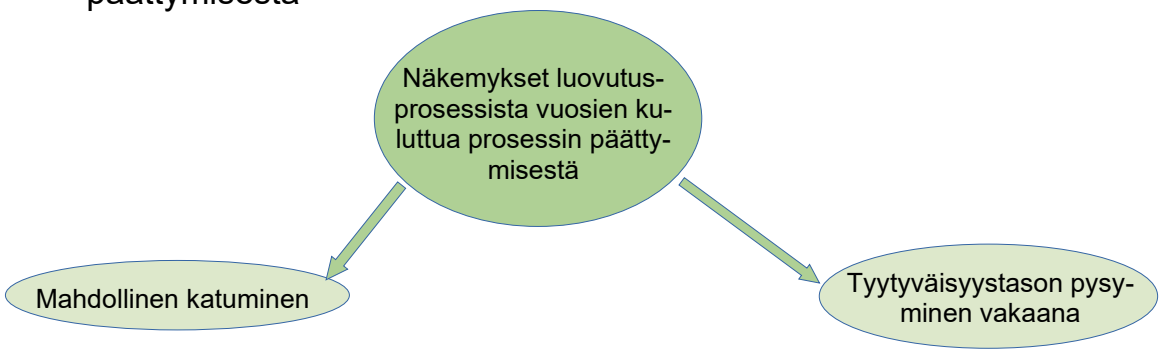
Munasolunluovuttajat kokivat työntekijöiden kohtelevan heitä hyvin. Luovuttajat kokivat itsensä tervetulleiksi sekä arvostetuiksi. (Borgstrøm ym. 2019, 1059.) Jos klinikoilla oli kiireen tuntua, se vaikutti kaikkien luovuttajien kokonaiskokemukseen negatiivisesti. Siittiönluovuttajat ovat tuoneet ilmi, että klinikan kiire sai heille sellaisen olon, että he ovat taakka tai välttämätön paha, jota on vain siedettävä. (Williams & Machin 2018, 8.)

Kaikki luovuttajat toivat ilmi, että mikäli he kokivat huonoa viestintää klinikan toimesta, tämän ajateltiin liittyvän henkilöstöön kohdistuviin paineisiin. Lisäksi luovuttajat toivoivat, että heille tarkoitetut prosessit olisivat järjestelmällisiä ja hyvin kehitettyjä. Osa luovuttajista koki esimerkiksi jälkihoidon, lääkkeiden saatavuuden tai rahallisen korvauksen saamisen olevan epäjärjestelmällistä. (Williams & Machin 2018, 8–10.)

Luovuttajat kokevat terveystarkastuspäivän herkäksi ja hienotunteiseksi. Klinikan tekemät arviot heidän ulkonäöstään ja elämäntavoistaan koettiin arkaluontoiseksi. (Borgstrøm ym. 2019, 1060.) Kuitenkin melkein kolme viidesosaa

munasolunluovuttajista suosittelisi luovuttajaksi lähtemistä muille. Vain alle 7 % munasoluluovuttajista ei suosittelisi munasolujen luovuttamista muille. (Blakemore ym. 2019, 2002.)

5.2.10 Näkemykset luovutusprosessista vuosien kuluttua prosessin päättymisestä

Kuvio 16. Yläluokka näkemykset luovutusprosessista vuosien kuluttua prosessin päättymisestä

Luovuttajat ei juurikaan kadu luovutusprosessiin lähtemistä, eikä luovutuksesta kulunut aika vaikuttanut tähän (Pennings ym. 2021, 704; Lassen ym. 2025, 4; Combs ym. 2022, 910). Siittiönluovuttajista vain reilu 6 % on tuonut ilmi katuvansa päätöstään lähteä luovuttajaksi (Pennings ym. 2021, 704).

Täysin anonyymeistä munasolunluovuttajista 25 % on kertonut katuvansa päätöstään lähteä luovuttajaksi. Ei anonyymien luovuttajien kohdalla vastaava prosenttiosuus on vain alle 4 %. (Lassen ym. 2025, 4.) Munasolunluovuttajat toivat ilmi, että oli varauduttava myös henkisesti tuleviin seurauksiin, luovutuksen tehtyään sitä ei voinut enää katua (Borgstrøm ym. 2019, 1060).

Pitkään oltiin tyytyväisiä luovuttamiseen ja luovutusprosessiin (Thorup ym. 2025, 5; Lou ym. 2023, 6; Blakemore ym. 2019, 2004). Munasolunluovuttajien tyytyväisyyden taso säilyi vakaana myös vuosien päästä luovutusprosessin päättymisestä. Tunnetulle saajalle munasoluja luovuttaneet olivat yleisemmin tyytyväisempiä luovutuskokemukseensa myös vuosikymmenten päästä luovutusprosessin päättymisestä. (Thorup ym. 2025, 5–7.) Tieto syntyneistä elävistä lapsista ei vaikuttanut tyytyväisyyteen prosessia kohtaan (Blakemore ym. 2019, 2004).

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Sukusolunluovuttajien motivaatiotekijät olivat tulosten perusteella mahdollista jaotella viiteen eri yläluokkaan; epäitsekkäät motivaatiotekijät, rahallinen hyöty, oma hyöty, mainonta ja muiden kokemukset sekä muut motivaatiotekijät. Tulosten perusteella suurin motivaatiotekijä luovuttajille oli halu auttaa (Pennings ym. 2021, 703; Graham ym. 2016, 12–13; Thorup ym. 2025, 4–5; Lassen ym. 2025, 4; Lou ym. 2023, 5; Borgstrøm ym. 2019, 1058–1060; Thijssen ym. 2017, 544; Areias ym. 2022, 153; Provoost ym. 2018, 112; Li Piani ym. 2024, 2340; Pennings ym. 2025, 2907). Tämä on linjassa myös Suomen lain kanssa, jossa on määriteltynä, ettei sukusolunluovuttajan motivaatiotekijä voi olla rahallinen korvaus (Laki Hedelmöityshoidoista 1237/2006 § 21). Tutkimustulosta tukee myös käytännön työstä saatu kokemus, valtaosa luovuttajista kertoo motiivikseen auttamisen halun.

Haluun auttaa lapsettomia linkittyy erilaisia tunteita. Luovuttajat kuvasivat kokevansa empatiaa lapsettomuudesta kärsiviä kohtaan (Graham ym. 2016, 12; Thorup ym. 2025, 5). Mielenkiintoinen tutkimustulos oli luovuttajien halu antaa mahdollisuus vanhemmuuteen (Graham ym. 2016, 12; Thorup ym. 2025, 4–5). Vastaavia tuloksia oli saatu myös lapsettomien luovuttajien keskuudessa.

Käytännön kokemuksen myötä useat luovuttajat ovat tuoneet ilmi, että ovat alkaneet vakavasti harkita luovuttajaksi lähtemistä sen jälkeen, kun ovat itse saaneet lapsia. Suomessa vuonna 2025 kaikkien synnyttäjien keski-ikä oli 32 vuotta ja ensisynnyttäjä oli noin 30,5–vuotias (Tilastokeskus 2026). Munasolunluovuttaja saa olla korkeintaan 35 vuotta luovutushetkellä. Näiden tietojen perusteella naisilla jää suhteellisen lyhyeksi aikaväli, jolloin he voivat olla kiinnostuneita luovuttamisesta sen perusteella, että haluavat omien kokemusten perusteella antaa mahdollisuuden vanhemmuuteen myös muille.

Siittiönluovuttajan enimmäisikä luovutushetkellä on 45 vuotta. Miesten keskimääräinen ikä ensimmäisen lapsen synnyttyä vuonna 2025 oli 32,2 vuotta (Tilastokeskus 2025). Tämä mahdollistaa hieman pidemmän harkinta- ja toiminta-ajan miehille luovutusprosessiin lähtemiseksi.

Rahallisen korvauksen merkitys luovuttajien motivaatiotekijänä oli hieman ristiriitainen tutkimustulosten mukaan. Osa luovuttajista on tuonut ilmi, että rahallisen korvauksen saaminen on ollut merkityksetön motivaatiotekijä päätöstä tehtäessä, kun taas osa luovuttajista on tuonut ilmi, että se on ollut toisiksi suurin motivaatiotekijä.

Eräässä opinnäytetyön aineistoon valitussa alkuperäistutkimuksessa todettiin, että rahallisen korvauksen merkitys motivaatiotekijänä oli suurempi, mikäli luovuttajalla itsellään on heikompi taloudellinen tilanne (Areias ym. 2022, 154). Pelkästään tämä tulos voisi selittää ristiriitaisia tuloksia. Luovuttajilla on erilaiset taustatekijät ja osa voi kokea luovuttamisen helpoksi tavaksi ansaita hieman lisää rahaa.

Suomen lainsäädännön mukaan luovuttajan motivaatiotekijänä ei saa olla rahallinen korvaus luovuttamisesta (Laki Hedelmöityshoidoista 1237/2006 § 21). Luovuttajat eivät käytännön kokemuksen mukaan yleensä tuo tätä mahdollista motivaatiotekijää ilmi. On mahdollista, että luovuttajat ovat ennen yhteydenottoa sen verran perehtyneet prosessiin, etteivät he sen vuoksi tuo sitä ilmi. On myös mahdollista, että Suomessa luovuttajien keskuudessa tämä ei ole tässä opinnäytetyössä saaduista tuloksista huolimatta merkittävä motivaatiotekijä. Aineiston alkuperäistutkimusten joukossa ei ollut yhtään Suomessa toteutettua tutkimusta. Motivaatiotekijän merkityksellisyyttä Suomessa tulisi tutkia Suomessa luovutusprosessiin lähteneiden luovuttajien keskuudessa.

Nykypäivänä yritetään enemmän tuoda tietoisuuteen niin naisten kuin miestenkin hedelmällisyyttä sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Luovuttajien oma saama hyöty eli mahdollisuus tarkastuttaa oma hedelmällisyys luovutusprosessiin lähtiessä, on siihen perustuen looginen motivaatiotekijä. Kuitenkin kokonaisuudessaan tutkimustuloksissa oli hajontaa. Osalla luovuttajista ei ollut motivaatiotekijöitä, joiden kautta he olisivat itse kokeet saavansa hyötyä (Li Piani ym. 2024, 2340).

Sosiaalisen median vaikutus on nykypäivänä merkittävä ja sieltä saadaan vaikutteita myös omaan elämään. On ymmärrettävää, että osa luovuttajista tuo ilmi, että motivaatiotekijänä on ollut mainonta (Graham ym. 2016, 10–11). Tämä tuo kuitenkin haasteen varsinkin julkiselle sektorille, jossa yleensä ei ole lainkaan budjettia luovuttajien rekrytointiin. On siis haastavaa päästä edes kertomaan luovutusprosesseista, joka väistämättä vaikuttaa kokonaisuuteen. Ajoittain mediassa tuodaan ilmi luovuttajien puutetta ja näiden jälkeen usein luovuttajat tuovat ilmi, että ovat huomanneet uutisen ja sen seurauksena ottaneet yhteyttä klinikkaan.

Tämän tutkimustuloksen perusteella olisi tärkeä pohtia miten ja millä resursseilla olisi mahdollista tuoda ilmi luovutusprosessin mahdollisuutta ja sen avulla rekrytoida uusia luovuttajia myös julkisessa terveydenhuollossa. On mahdollista, että osa ihmisistä ei ole lainkaan tietoisia luovuttamisen mahdollisuudesta ja olisi tärkeää päästä antamaan informaatiota aiheeseen liittyen, ilman, että mainonta koetaan painostavana.

Muut motivaatiotekijät olivat yksittäisiä ilmi tuotuja motivaatiotekijöitä. Osa luovuttajista lähti luovutusprosessiin esimerkiksi uteliaisuudesta (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908). Näihin tekijöihin voi olla haastava vaikuttaa tai niitä voi olla vaikea kehittää, koska ihmiset ovat luonteeltaan erilaisia ja eri ihmiset kokevat erilaiset asiat mielenkiintoisina.

Kokonaisuudessaan kaikkia motivaatiotekijöitä tarkasteltaessa tulee ilmi ihmisten erilaisuus ja kiinnostus erilaisista asioista. Jokaisella on omat kiinnostuksen kohteensa ja halukkuus auttaa itselle merkityksellisissä asioissa. Näkisin kuitenkin, että julkisessa terveydenhuollossa olisi tärkeä pyrkiä tuomaan ilmi luovutusprosessin mahdollisuutta ja yrittää sitä kautta rekrytoida uusia luovuttajia ja helpottaa luovuttajapulaa.

Tuloksista kävi ilmi, että monella eri osa-alueella on ristiriuttaisuutta tai vaihtelevuutta tuloksissa. Tämä voi olla selitettävissä sillä, että tutkimukset oli toteutettu eri klinikoilla ja myös eri maissa, joten toimintatavoissa voi olla suuriakin eroavaisuuksia. Esimerkiksi toisella klinikalla saatu informaatio voi olla riittävää, kun taas toisella klinikalla voi juuri siinä olla kehittämisen varaa.

Tulosten perusteella osa luovuttajista koki saavansa riittävästi informaatiota klinikalta (Tober ym. 2021, 8; Lou ym. 2023, 6; Combs ym. 2022, 909). Lisäksi riittävä informointi oli yhteydessä luovuttajien tyytyväisyyteen luovutusprosessista (Tober ym. 2021, 7–9). Tämän perusteella olisi tärkeä pyrkiä vastaamaan luovuttajien kysymyksiin ja antamaan riittävästi informaatiota.

Yli puolet munasolunluovuttajista kokivat, että odotukset ja kokemukset luovutusprosessista vastasivat toisiaan (Tober ym. 2021, 7; Blakemore ym. 2019, 2002). Tästä jää kuitenkin suuri osuus luovuttajia, jotka eivät kokeneet niin. Olisi tärkeä selvittää, että mistä eri tekijöistä johtuen odotukset ja kokemukset eivät vastanneet toisiaan. Kuten tuloksista tuli myös ilmi, osan luovuttajien motivaatiotekijöinä oli muiden myönteiset kokemukset luovutusprosessista. Jos luovuttajalla ei jää positiivista kuvaa

luovutusprosessista, hän tuskin antaa muille positiivista kuvaa luovuttajana toimimisesta. Tämä puolestaan voi vaikuttaa negatiivisesti jonkun pohdintoihin ja lopulta päätökseen luovutusprosessiin lähtemisestä.

Luovuttajilla on myös eriäviä näkemyksiä siitä, haluavatko he kertoa avoimesti luovuttajana toimimisesta. Näkemysten ristiriitaisuus selittynee osittain edelleen ihmisten erilaisuudella. Toiset ihmiset ovat muutoinkin avoimempia ja kertovat enemmän itsestään kuin toiset. Kysymykseen voi tulla myös kulttuurisia eroja, koska tutkimustuloksia oli eri maista.

Luovuttajat eivät lähtökohtaisesti vastustaneet geenitestausta (Pennings ym. 2021, 703; Lassen ym. 2025, 4; Pennings ym. 2025, 2908). Tämä on tärkeä tieto sen vuoksi, että jonkinlaisia kromosomitutkimuksia luovuttajille tehdään joka tapauksessa. Mikäli geenitestausta päädyttäisiin laajentamaan, on hyvä tietää, minkä suuntaisia ajatuksia luovuttajilla asiaan liittyen on.

Valtaosa luovuttajista oli kiinnostuneita luovutuksen lopputuloksesta ja onnistuneesta lopputuloksesta eli oliko luovutetuista soluista syntynyt lapsi(a) (Graham ym. 2016, 19; Lassen ym. 2025, 4; Borgstrøm ym. 2019, 1059; Pennings ym. 2025, 2907). Mahdollisesti syntyneistä lapsista olisi toivottu useimmiten myös laajemmin tietoja. Kuitenkin laki määrittelee hyvinkin tarkasti mitä tietoja saa luovuttajille kertoa. Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää, onko näillä tekijöillä vaikutusta päätökseen luovuttajana toimimisesta. Olisiko joku motivoitunut lähtemään luovutusprosessiin, jos saisi enemmän tietoja mahdollisesti syntyneestä lapsesta?

Munasolunluovuttajilla oli toiveena riittävä kivunhoito munasolujen keräyksessä (Li Piani ym. 2024, 2341). On siis tärkeää informoida luovuttajia kivun mahdollisuudesta, mutta myös hoitaa mahdollista kipua hyvin. Tämä edesauttaa myös siihen, että kokemukset vastaavat odotuksia, ja näin luovuttajilla jäisi myönteinen kokemus luovutusprosessista.

Mahdollisuus anonymiteettiin luovuttajilla määritellään yleensä kunkin maan lainsäädännössä. Tämän seurauksena luovuttajille annettava ja luovuttajista kerrottava informaatio ei yleensä ole klinikan päätettävissä.

On myönteistä, että kaikista luovuttajista kuitenkin valtaosa kokee kokonaiskokemuksen luovutusprosessista myönteiseksi. Näin ollen voidaan päätellä, että monet asiat toimivat hyvin klinikoilla ja vastaavat luovuttajien tarpeisiin. Jokainen luovuttaja on oma yksilö ja yksilöillä on erilaisia tarpeita. Olisi siis tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että jokainen kohdataan yksiköllisesti ja vastataan hänen tarpeisiinsa luovutusprosessin aikana.

Luovuttamista ei juurikaan kaduttu jälkikäteen vuosienkaan päästä (Pennings ym. 2021, 704; Lassen ym. 2025, 4; Combs ym. 2022, 910). Kuitenkin osa luovuttajista katui päätöstään luovuttamisesta. Heidän kohdallaan olisi tärkeä tutkia mitkä eri tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että he ovat alkaneet katua päätöstään. Onko asiaan vaikuttaneet sellaiset tekijät, joihin olisi voitu vaikuttaa luovutusprosessin aikana? Luovutuksen kaduttaminen heikentää todennäköisesti kokonaiskokemusta luovutusprosessista ja tämän seurauksena luovuttaja tuskin myöskään kertoo kokemuksistaan muille myönteiseen sävyyn.

6.2 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019, 7–13) on määritellyt eettiset periaatteet, joita tulee noudattaa tehtäessä tutkimusta, joka kohdistuu ihmisiin. Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytetyt tutkimustulokset ovat jo valmiiksi anonymisoituja, koska työssä on koottu yhteen aiemmin tehtyjen tutkimusten tuloksia tutkimusartikkeleissa esitettyjen tulosten pohjalta.

Luvussa 4.3. esitetty laadun arviointi sisältää myös kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusartikkeleiden eettisyyden arvioinnin. Tämä lisää kokonaisuudessaan tutkimuksen eettisyyttä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto on määritellyt teoksessaan Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset (2019) eettisyyteen liittyviä huomioitavia asioita ja nämä on huomioitu opinnäytetyötä tehtäessä.

Sukusolujen luovuttaminen on hyvin henkilökohtainen ja sensitiivinen aihealue. Kuten tässä opinnäytetyössä on aiemmin esitetty, Suomessa sukusolunluovuttajan motiivina ei voi olla rahallinen hyöty. Näin ollen taustalla täytyy olla jotain muita motivoivia tekijöitä, jotka saavat luovuttajat lähtemään mukaan luovutusprosessiin. Tästä kirjallisuuskatsauksesta saatuja tuloksia hyödynnettäessä tulee olla tarkkana, ettei luovutusprosessia lähdetä kehittämään sellaiseen suuntaan, joissa aiheen henkilökohtaisuutta tai

sensitiivisyyttä ei huomioitaisi. On tärkeää, että sukusolunluovuttajalla ei tule sellaista ajatusta, että hänet on pakotettu lähtemään prosessiin vaan motivoivat tekijät ovat jotain muita.

Opinnäytetyön aineistonhallinta toteutettiin DMPTuuli työkalulla. Tämä opinnäytetyö on toteutettu kirjallisuuskatsauksena, jolloin ei ole tarvinnut hakea eettistä ennakkoarviointia tai erillistä tutkimuslupaa. Tämä opinnäytetyö on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

6.3 Opinnäytetyön luotettavuus

Luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto ovat perusperiaatteita puhuttaessa hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Nämä perusperiaatteet tarkoittavat, että tutkimusta tehdessä käytetään luotettavia menetelmiä ja analyysejä tulkittaessa tuloksia. Tutkimusta tehdessä ollaan rehellisiä, kerrotaan avoimesti tutkimuksen kulusta sekä raportoidaan tulokset totuudenmukaisesti. Arvostetaan jo aiemmin tehtyä tutkimusta, esimerkiksi viitataan asianmukaisesti aiempiin tutkimustuloksiin sekä kannetaan vastuu omasta tehdystä tutkimuksesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–13.) Näitä kaikkia hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita on noudatettu opinnäytetyötä tehtäessä.

Uskottavuus ja luotettavuus ovat olennaisimmat asiat, joita tulisi arvioida laadullisen tutkimuksen kohdalla. Lisäksi tulisi arvioida yleistettävyyttä sekä siirrettävyyttä, eli kuinka saatuja tutkimustuloksia voidaan yleistää tai siirtää muihin tilanteisiin. (Jyväskylän yliopisto.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan tyypillisesti neljän keskeisen kriteerin avulla, joita ovat uskottavuus, vahvistettavuus, reflektiivisyys ja siirrettävyys (Kylmä & Juvakka 2007, 127).

Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimustulosten uskottavuutta sekä sitä, kuinka tämä on osoitettu tutkimuksessa. Vahvistettavuudella puolestaan tarkoitetaan, kuinka tutkimusprosessi on toistettavissa eli tämä kattaa koko tutkimusprosessin. Sen edellytyksenä on tarkka kirjaaminen tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Toisaalta tämä voi olla haasteellinen kriteeri laadullisessa tutkimuksessa, koska toinen tutkija voisi päätyä erilaiseen tulkintaan samasta aineistosta. (Kylmä & Juvakka 2007, 128–129.)

Reflektiivisyyttä arvioidessa arvioidaan tutkijan lähtökohtia tutkimuksen tekemiseen sekä siihen, kuinka hän on vaikuttanut tutkimusprosessiin ja sen aineistoon. Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimustulosten siirrettävyyttä toiseen vastaavanlaiseen tilanteeseen. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

Tutkimustulosten luotettavuutta lisää myös kirjallisuuskatsauksessa toteutettu laadunarviointi mukaan valituille tutkimusartikkeleille. Tämä laadunarviointi on kuvattu kappaleessa 4.3. Lisäksi tutkimustulosten luotettavuutta lisätään esittämällä tehty analyysi taulukkomuodossa. Näistä esimerkit ovat esitettynä liitteissä 3 ja 4.

6.4 Johtopäätökset

1. Luovuttajien motivaatiotekijät luovutusprosessiin lähtemiseksi ovat yksilöllisiä eikä kaikkiin tekijöihin ole mahdollisuutta tai edes tarvetta vaikuttaa. Olisi kuitenkin tärkeä mahdollistaa luovuttajien rekrytointia myös julkisessa terveydenhuollossa luovuttajapulan ratkaisemiseksi. Saamalla riittävästi informaatiota luovutusprosessin mahdollisuudesta ja sen kulusta, voi luovuttajakandidaatti tehdä lopullisen päätöksen luovutusprosessiin lähtemisestä.

2. Riittävällä informoinnilla voidaan vaikuttaa siihen, että luovuttajille jää myönteinen kokemus luovutusprosessista. On tärkeä myös informoida, jos jostain asiasta ei esimerkiksi ole saatavilla tutkimusnäyttöä. Riittävä ja kattava informointi vaikuttaa positiivisesti luovuttajien kokemuksiin ja sen seurauksena he myös kertovat positiivisemmin omasta kokemuksestaan.

3. Munasolunluovuttajia tulee informoida totuudenmukaisesti munasolukeräyksessä mahdollisesti ilmenevästä kivusta. On tärkeää myös hoitaa kipua mahdollisimman hyvin sekä osoittaa kiinnostusta luovuttajan kokonaishyvinvoinnista keräyspäivänä. Myös keräyksen jälkeen tulee panostaa riittävään kivunhoitoon.

4. Kokonaisuudessaan luovutusprosessi koetaan herkäksi ja arkaluontoiseksi asiaksi. Klinikalla tehdään hyvin henkilökohtaisia arvioita luovuttajista, joilla voi olla suurikin merkitys myös heidän omaan elämäänsä. On tärkeä kiinnittää huomiota siihen, että luovuttajat kohdataan yksiköllisesti, vastataan kaikkiin heitä askarruttaviin kysymyksiin sekä annetaan myös mahdollisuus kysymyksiin jokaisessa prosessin vaiheessa.

6.5 Jatkotutkimusaiheet

1. Mitkä eri tekijät motivoivat luovuttajia lähtemään luovutusprosessiin Suomessa?

2. Minkälaisia näkemyksiä luovuttajilla on luovutusprosessista Suomessa?

3. Minkä tekijöiden seurauksena luovuttajana toimimista on alettu katua myöhemmin?

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset (pdf). <https://arene.fi/julkaisut/rapor-tit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/> Viitattu 18.11.2025.

Areias, João & Gato, Jorge & Moura-Ramos, Mariana 2022. Motivations and Attitudes of Men Towards Sperm Donation: Whom to Donate and Why? Sexuality Research and Social Policy 2022 (19). 147–158.

Ata, B. & Bosch, E. & Broer, S. & Griesinger, G. & Grynberg, M. & Kolibianakis, E. & Kunicki, M. & La Marca, A. & Lainas, G. & Le Clef, N. & Massin, N. & Polyzos, N. P. & Sunkara, S. K. & Timeva T. & Töyli, M. & Urbancsek J. & Broekmans F. 2025. ESHRE guideline: ovarian stimulation for IVF/ICSI: an update in 2025. Human Reproduction 41 (4). 498–514.

Blakemore, Jennifer K. & Voigt, Paxton & Schiffman, Mindy R. & Lee, Shelley & Besser, Andria, G. & Fino, M. Elisabeth 2019. Experiences and psychological outcomes of the oocyte donor: a survey of donors post-donation from one center. Journal of Assisted Reproduction and Genetics 2019 (36). 1999–2005.

Borgstrøm, Maria Buhl & Nygaard, Siv S. & Danielsen, Anne K. & Kesmodel, Ulrik S. 2019. Exploring motivations, attitudes and experiences of oocyte donors: A qualitative study. Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica 2019 (98). 1055–1062.

Cambridge dictionary 2026. Meaning of gamete in English. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/gamete>. Viitattu 27.9.2026.

Combs, Abigail & Kimes, Mariah, J. & Jaslow, Carolyn R. & Hayes, Heidi & O'Leary, Lindsey B. & Levy, Michael J. & Kutteh, William H. 2022. Perception of pain and the oocyte donor experience: a retrospective analysis of commercial US donors. Reproductive Biomedicine Online 45 (5). 906–912.

D'Angel, Arianna & Panayotidis, Costas & Amso, Nazar & Marci, Roberto & Matorras, Roberto & Onofriescu, Mircea & Berkiz Turp, Ahmet & Vandekerchove, Frank &

Veleva, Zdravka & Vermeulen, Nathalie & Vlaisavljevic, Veljko 2019. Recommendations for good practice in ultrasound: oocyte pick up. Human Reproduction 2019 (4).

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede 34 (4). 215–225.

Graham, Susanna & Jadva, Vasanti & Freeman, Tabitha & Ahuja, Kamal & Golombok, Susan 2016. Being an identity-release donor: a qualitative study exploring the motivations, experiences and future expectations of current UK egg donors. Human Fertility 19 (4). 1–35.

Heino, Anna & Gissler, Mika 2025. Hedelmöityshoidot 2023–2024. Tilastoraportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/151369/Hedelm%c3%b6ityshoidot%202023_2024.pdf?sequence=8&isAllowed=y>. Viitattu 18.11.2025.

Joanna Briggs instituutti. Critical Appraisal Tools. The University of Adelaide, Adelaide, Australia. <https://jbi.global/critical-appraisal-tools>. Viitattu 18.11.2025.

Jyväskylän yliopisto. Tutkimuksen toteuttaminen. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>. Viitattu 7.12.2025.

Kajander, Roosa 2026. Lahjasiittiöistä valtava pula koko maassa – lääkäri pitää DNA-kotitestausta vastuuttomana. YLE terveysuutiset. 7.8.2026. <https://yle.fi/a/74-20239451>. Viitattu 27.9.2026.

Kangas, Laura 2024. Sukusolujen lahjoittajista pulaa. YLE, uutisia lyhyesti. 4.3.2024. <https://yle.fi/a/74-20008814/64-3-213771>. Viitattu 18.11.2025.

Kylmä, Jari & Juvakka Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki Hedelmöityshoidoista 1237/2006. Annettu Helsingissä 22.12.2006. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2006/1237>. Viitattu 11.11.2025.

Lapsettomien yhdistys Simpukka ry. Helminauha. Lahjoitusprosessi. <https://helminauha.info/lahjoitusprosessi/>. Viitattu 11.11.2025.

Lassen, Emilie & Lemmen, Josephine G. & Pennings, Guido & Skytte, Anne-Bine 2025. Egg donors' attitudes toward identifiability, offspring information, and genetic testing. Reproductive Biology and Endocrinology 2025 (23). 1–9.

Lehtiö, Leeni & Johansson, Elise 2016. Järjestelmällinen tiedonhaku hoitotieteessä. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja A: 73/2016. 2. korjattu painos. Turku: Grano Oy. 35–55.

Li Piani, Letizia & Tshilembi, Agathe & De Vos, Michel & Buyse, Evelyne & Ruttens, Sarah & Somigliana, Edgardo & Tournaye, Herman & Blockeel, Christophe 2024. Oocyte donors' experience and expectations in a non-profit fertility care setting. Journal of Assisted Reproduction and Genetics 2024 (41). 2337–2347.

Lemetti, Terhi & Ylönen, Minna 2016. Kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusartikkeleiden arviointi. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja A: 73/2016. 2. korjattu painos. Turku: Grano Oy. 67–79.

Lou, Stina & Bollerup, Stina & Terkildsen, Morten Deleuran & Adrian, Stine Willium & Pacey, Allan & Pennings, Guido & Vogel, Ida & Skytte, Anne-Bine 2023. Experiences and attitudes of Danish men who were sperm donors more than 10 years ago; a qualitative interview study. PLoS One 18 (2). 1–13.

Naistalo. Lisääntymisterveys. Lapsettomuus. Lapsettomuushoidot. Koeputkihedelmöityshoito (IVF/ICSI). Terveyskylä. <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lisaantymisterveys/lapsettomuus/lapsettomuushoidot/koeputkihedelmoityshoito-ivf-icsi>. Viitattu 11.11.2025.

Pennings, Guido & Lassen, Emilie & Lemmen, Josephine G. & Skytte, Anne-Bine 2025. Sperm and egg donors' views on identity release, donor offspring information and genetic testing. Journal of Assisted Reproduction and Genetics 2025 (42). 2905–2912.

Pennings, Guido & Mocanu, Edgar & Herrmann, Janne Rothmar & Skytte, Anne-Bine & Burke, Corey & Pacey, Allan 2021. Attitudes of sperm donors towards offspring, identity release and extended genetic screening. Reproductive Biomedicine Online 43 (4). 700–707.

Provoost, Veerle & Rompuy, Florence Van & Pennings, Guido 2018. Non-donors' attitudes towards sperm donation and their willingness to donate. Journal of Assisted Reproduction and Genetics 2018 (35). 107–118.

Simpson, Eleanor H. & Balsam, Peter D. 2015. The Behavioral Neuroscience of Motivation: An Overview of Concepts, Measures, and Translational Applications. Current Topics in Behavioral Neurosciences, 2016 (27).

Suhonen, Riitta & Axelin, Anna & Stolt, Minna 2016. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa Stolt, Minna & Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja A: 73/2016. 2. korjattu painos. Turku: Grano Oy. 7–22.

Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu finto. Koko ontrologia. Oliot. Fyysiset objektit. Orgaaniset objektit. Solut. Sukusolut. Luotu 1.6.1986. <https://finto.fi/koko/fi/page/p33820>. Viitattu 11.11.2025.

TEPA-termipankki. Erikoisalojen sanastojen ja sanakirjojen kokoelma – Sanastokeskus. 2025. <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/gameetti>. Viitattu 11.11.2025.

Thijssen, Annelies & Provoost, Veerle & Vandormael, Eva & Dhont, Nathalie & Pennings, Guido & Ombelet, Willem 2017. Motivations and attitudes of candidate sperm donors in Belgium. Fertility & Sterility 108 (3). 539–547.

Thorup, Emilia & Sydsjö, Gunilla & Skoog Svanberg, Agneta & Lampic, Claudia 2025. Do directed and non-directed oocyte donors differ regarding their motives, ambivalence, satisfaction and openness about donating? Reproductive Biomedicine Online 50 (2). 1–10.

Tilastokeskus 2025. Isät tilastoissa 2025. <https://stat.fi/fi/tietoa-meista/ajankohtaista/isat-tilastoissa>. Viitattu 26.9.2026.

Tilastokeskus 2026. Äidit tilastoissa 2026. <https://stat.fi/fi/tietoa-meista/ajankohtaista/aidit-tilastoissa>. Viitattu 26.9.2026.

Tober, Diane & Garibaldi, Christina & Blair, Alden & Baltzell, Kimberly 2021. Alignment between expectations and experiences of egg donors: what does it mean to be informed? Reproductive BioMedicine and Society Online 2021 (12). 1–13.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf>. Viitattu 26.9.2026.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. 1. painos. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>. Viitattu 2.12.2025.

Valkeapää, Kirsi 2016. Tutkimusaineiston valinta systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja A: 73/2016. 2. korjattu painos. Turku: Grano Oy. 56–66.

Visser, M. & Mochtar, M. H. & de Melker, A. A. & van der Veen, F. & Repping, S. & Gerrits, T. 2016. Psychosocial counselling of identifiable sperm donors. Human Reproduction 31 (5). 1066–1074.

Williams, David M. 2023. A meta-theoretical framework for organizing and integrating theory and research on motivation for healt-related behaviour. Frontiers in Psychology 14 (2023). 1–10.

Williams, Richard A. & Machin, Laura L. 2018. Rethinking gamete donor care: A satisfaction survey of egg and sperm donors in the UK. PloS One 13 (7). 1–18.

Liitteet

Liite 1 Artikkelitaulukko

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
1	Tober, Diane & Garibaldi, Christina & Blair, Alden & Baltzell, Kimberly 2021 Yhdysvallat	Alignment between expectations and experiences of egg donors: what does it mean to be informed? Reproductive BioMedicine and Society Online	Yhdistetty kyselytutkimus, sekä määrällisiä että laadullisia kysymyksiä Aineisto on kerätty anonyymilla verkkokyselyllä, jota jaettiin sosiaalisessa mediassa. Kyselyyn vastasi yhteensä 375 nykyistä ja entistä munasolunluovuttajaa. Analyysi tehtiin käyttäen kuvailevia tilastomenetelmiä.	Tarkoituksena arvioida munasolunluovuttajien retrospektiivisiä käsityksiä luovutukseen liittyvistä välittömistä sekä pitkän aikavälin riskeistä. Tarkoituksena oli arvioida myös näiden käsitysten vastaavuutta heidän kokemuksiinsa ja odotuksiin luovutukseen liittyen.	Yli puolet tutkimukseen osallistujista kertoi heidän kokemuksensa vastanneen odotuksiaan saadun informaation perusteella. Useimmat osallistujat olivat hyvin tietoisia lyhyen aikavälin riskeistä, mutta yli puolet eivät kokeneet olevansa tietoisia pitkän aikavälin riskeistä luovutukseen liittyen.	9/10
2	Pennings, Guido	Attitudes of sperm	Määrällinen tutkimus	Tarkoituksena	Useimmilla luovuttajilla oli kaksi	8/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	& Mocanu, Edgar & Herrmann, Janne Rothmar & Skytte, Anne-Bine & Burke, Corey & Pacey, Allan 2021 Belgia	donors towards offspring, identity release and extended genetic screening Reproductive Biomedicine Online	Aineisto on kerätty verkkokyselyllä Cryos -spermapankin aktiivisilta luovuttajilta Yhdysvalloissa sekä Tanskassa. Kyselyyn vastasi yhteensä 233 luovuttajaa. Aineiston analyysi toteutettiin kaksisuuntaisella Fisherin testillä sekä varianssianalyysilla.	selvittää spermanluovuttajien suhtautumista luovutuksesta syntyneitä lapsia, anonymiteettiä sekä laajaa geneettistä seulontaa kohtaan.	päämotivaatioita luovutusta kohtaan, auttaa lapsettomia sekä luovutuksesta saatava rahallinen kompensaatio. Luovuttajilla oli pääsääntöisesti positiivinen suhtautuminen laajaa geneettistä testausta kohtaan. Vastauksissa oli myös merkittäviä eroavaisuuksia anonyymien ja ei anonyymien luovuttajien välillä.	
3	Graham, Susanna & Jadva, Vasanti & Freeman, Tabitha & Ahuja, Kamal & Golombok, Susan 2016	Being an identity-release donor: a qualitative study exploring the motivations, experiences and future expectations of current UK egg donors	Laadullinen tutkimus Aineisto on kerätty puolistrukturoiduilla haastatteluilla tietyn klinikan munasolunluovuttajilta, joiden luovutusprosessi oli jo päättynyt. Haastateltavia oli yhteensä 11. Haastattelut analysoitiin induktiivisella teema-	Tarkoituksena selvittää munasoluluovuttajien motivaatiotekijöitä, kokemuksia sekä tulevaisuuden odotuksia, kun luovuttajien anonymiteetti on poistettu sekä luovutuksesta saatavaa	Ensisijainen motivaatiotekijä oli auttaa lapsettomia. Luovutuksesta saatavan korvauksen korottaminen ei merkittävästi vaikuttanut motivaatiotekijöihin. Luovuttajat olivat tyytyväisiä anonymiteetin poistumisesta.	9/10

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	Englanti	Human Fertility	analyysilla.	korvausta korotettu.		
4	Thorup, Emilia & Sydsjö, Gunilla & Skoog Svanberg, Agneta & Lampic, Claudia 2025 Ruotsi	Do directed and non-directed oocyte donors differ regarding their motives, ambivalence, satisfaction and openness about donating? Reproductive Biomedicine Online	Määrällinen tutkimus Aineiston on kerätty munasolunluovuttajilta (n=139), jotka ovat voineet luovuttaa millä tahansa Ruotsin klinikalla. Kyselyihin on vastattu luovutusprosessin aikana sekä useita kertoja tietyn aikajakson jälkeen luovutusprosessin päätyttyä. Aineisto on analysoitu erilaisilla tilastollisilla menetelmillä, mm. Fisherin testeillä sekä khiin neliö -testeillä.	Tarkoituksena selvittää luovuttajien, jotka luovuttavat tunnetulle saajalle sekä anonyymien luovuttajien eroavaisuuksia liittyen motiiveihin, ristiriitaisuuksiin sekä prosessin tyytyväisyyteen ja avoimuuteen liittyvissä asioissa.	Anonyymien luovuttajien päämotivaatiotekijä oli epäitsekkyys, kun taas tunnetuille saajille luovuttajien empatia saajia kohtaan. Molemmat olivat yhtä tyytyväisiä prosessiin sen päätyttyä ja tyytyväisyys pysyi samalla tasolla ajan kuluessa. Molemmat olivat avoimia lahjoituksestaan, mutta osa tunnetuille saajille luovuttavista kokivat saajien toiveiden olevan rajoittavia tekijöitä.	11/11
5	Lassen, Emilie & Lemmen, Josephine G. & Pennings, Guido & Skytte, Anne-Bine	Egg donors' attitudes toward identifiability, offspring information, and genetic testing	Määrällinen tutkimus Aineisto on kerätty verkkokyselyllä Cryos-munasolupankin luovuttajilta Yhdysvalloissa.	Tarkoituksena selvittää munasolunluovuttajien näkemyksiä anonyymeistä sekä ei anonyymeistä	Useimpien munasolunluovuttajien motivaatiotekijä oli halu auttaa lapsettomia, saadulla korvauksella oli usein jonkinasteinen merkitys. Anonyymien ja ei anonyymien	8/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	2025 Yhdysvallat	Reproductive Biology and Endocrinology	Kyselyyn vastasi yhteensä 39 luovuttajaa. Aineiston analysoinnissa käytettiin Fisherin tarkkaa testiä sekä t-testejä.	luovutuksista, heidän toiveitaan saatavasta informaatiosta luovutuksesta syntyneestä lapsesta sekä heidän käsityksiään laajasta geenitestauksesta.	luovuttajien välillä ei ollut merkittäviä eroavaisuuksia motivaatiotekijöissä, haluttavissa tiedoissa syntyneistä lapsista eikä käsityksissä laajasta geenitestauksesta.	
6	Lou, Stina & Bollerup, Stina & Terkildsen, Morten Deleuran & Adrian, Stine Willium & Pacey, Allan & Pennings, Guido & Vogel, Ida & Skytte, Anne-Bine 2023	Experiences and attitudes of Danish men who were sperm donors more than 10 years ago; a qualitative interview study PLoS One	Laadullinen tutkimus Aineisto on kerätty puolistrukturoiduilla haastatteluilla Cryos-spermapankin luovuttajilta. Haastateltavia oli yhteensä 23 ja haastattelut analysoitiin teemaanalyysilla.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yli kymmenen vuotta sitten luovuttaneiden spermanluovuttajien kokemuksia ja asenteita.	Useimpien luovuttajien motivaatiotekijöinä olivat olleet epäitsekkyys sekä rahallinen kompensaatio. Useimmat pitivät luovutusta menneenä tapahtumana ja arvostivat anonymiteettiä. Luovuttajan oikeutta anonymiteettiin korostettiin ja sen rikkomista pidettiin ongelmallisena.	9/10

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	Tanska					
7	Blakemore, Jennifer K. & Voigt, Paxton & Schiffman, Mindy R. & Lee, Shelley & Besser, Andria, G. & Fino, M. Elisabeth 2019 Yhdysvallat	Experiences and psychological outcomes of the oocyte donor: a survey of donors post-donation from one center Journal of Assisted Reproduction and Genetics	Monimenetelmätutkimus, laadullisia ja määrällisiä kysymyksiä Aineisto on kerätty anonyymilla verkkokyselyllä yhden klinikan munasolunluovuttajilta. 36 luovuttajaa vastasi kyselyyn. Laadulliset vastaukset on koodattu asetettujen ennakkoteemojen perusteella.	Tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida munasolunluovuttajien kokemuksia ja psykologisia seurauksia luovutuksesta.	Luovuttajilla oli psyykkisiä oireita ja diagnooseja luovutuksen jälkeen. Suurimmalla osalla oli kuitenkin positiivisia ajatuksia luovutuksestaan. Negatiivisia ajatuksia oli suhteellisen vähän, mutta ne yleisimmin liittyivät prosessin tai sen lopputuloksen odottamattomiin piirteisiin.	8/8
8	Borgstrøm, Maria Buhl & Nygaard, Siv S. & Danielsen, Anne K. & Kesmodel, Ulrik S.	Exploring motivations, attitudes and experiences of oocyte donors: A qualitative study	Laadullinen tutkimus Aineisto on kerätty puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Haastateltavia oli yhteensä 12 ja he	Tarkoituksena oli selvittää munasolunluovuttajien motivaatiotekijöitä ja asenteita luovutusta kohtaan	Kolme päämotivaatiotekijää olivat halu auttaa, hoito (luovutusprosessi ja luovuttajan identiteetti) sekä luovuttajana toimiminen. Saadulla korvauksella oli	10/10

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	2019 Tanska	Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica	olivat yhden klinikan luovuttajia. Haastattelut analysoitiin laadullisella sisällönanalyysilla.	sekä tutkia heidän kokemuksiaan luovutuksesta.	vaihteleva merkitys, mutta se oli aina toissijainen auttamishaluun nähden. Kaikki luovuttajat halusivat tietää, oliko luovutuksesta syntynyt lapsia. Useilla ei ollut käsitystä luovutuksen realistista lopputuloksista.	
9	Thijssen, Annelies & Provoost, Veerle & Vandormael, Eva & Dhont, Nathalie & Pennings, Guido & Ombelet, Willem 2017 Belgia	Motivations and attitudes of candidate sperm donors in Belgium Fertility & Sterility	Määrällinen tutkimus Aineisto on kerätty anonyymillä kyselyllä. Mahdollisuus kyselyn täyttämiseen on annettu yhdelle klinikalle hakeutuneille siittiönluovuttajille ja vastaajia oli yhteensä 100. Analyysi toteutettiin Fisherin tarkalla testillä sekä riippumattomien otosten t-testillä.	Tarkoituksena selvittää belgialaisten siittiönluovuttajiksi hakeutuvien motivaatiotekijöitä sekä asenteita.	Suurin osa luovutusprosessista kiinnostuneita olivat parisuhteessa eläviä iäkkäämpiä miehiä. Päämotivaatiotekijä oli epäitsekkäät syyt. Vain noin kolmasosalle saatava korvaus oli merkittävä motivaatiotekijä. Valtaosa oli valmis luovuttamaan lapselle ei identifioitavia tietoja, anonymiteettiä pidettiin yleensä tärkeänä.	7/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
10	Areias, João & Gato, Jorge & Moura-Ramos, Mariana 2022 Espanja	Motivations and Attitudes of Men Towards Sperm Donation: Whom to Donate and Why? Sexuality Research and Social Policy	Määrällinen tutkimus Aineisto on kerätty verkkokyselyllä, jota on jaettu sosiaalisen median kanavilla. Lisäksi on lähetty samoja kyselylomakkeita paperisena. Yhteensä 282 miestä vastasi kyselyyn. Analysoinnissa on käytetty erilaisia tilastollisia menetelmiä, mm. varianssianalyysia sekä Bonferroni post hoc -testiä.	Tarkoituksena tutkia miesten motivaatiotekijöitä luovutusprosessiin liittyen sekä heidän suhtautumistaan anonymiteettiin ja tietyille määritellyille ryhmille luovuttamiseen liittyen.	Yleisin motivaatiotekijä oli epäitsekkäät syyt. Valtaosa suhtautui myönteisesti anonymiteettiin sekä osoitti suurta halukkuutta lahjoittaa hedelmättömille naisille. Iällä, koulutustasolla, tunnollisuudella, empaattisuudella sekä konservatiivisilla ja uskonnollisilla arvoilla oli yhteyttä motivaatiotekijöihin ja asenteisiin luovutusprosessiin liittyen.	8/8
11	Provoost, Veerle & Rompuy, Florence Van & Pennings, Guido 2018	Non-donors' attitudes towards sperm donation and their willingness to donate Journal of Assisted	Määrällinen tutkimus Aineisto on kerätty verkkokyselyllä kahdessa eri yliopistossa, ja miesopiskelijoiden oli mahdollista siihen vastata. Yhteensä 1012 opiskelijaa vastasi	Tarkoituksena tutkia asenteita ja halukuutta siittiöiden luovuttamista kohtaan niiden opiskelijoiden keskuudessa, jotka eivät ole aiemmin	Vain noin kolmannes harkitsisi luovutusprosessiin lähtemistä. Kuitenkin valtaosa suhtautui myönteisesti luovuttamiseen. Esteiksi luovutusprosessiin lähtemiselle kuvattiin käytännön tiedon puute sekä pelko siitä, ettei	8/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	Belgia	Reproduction and Genetics	kyselyyn. Analysoinnissa käytettiin erilaisia tilastollisia menetelmiä, mm. khiin neliö -testiä sekä Cramérin V-kerrointa.	osoittaneet kiinnostusta luovutusprosessia kohtaan.	nykyinen kumppani hyväksyisi sitä. Saatava korvaus koettiin merkityksellisenä ja oli yksi keskeisistä motivaatiotekijöistä.	
12	Li Piani, Letizia & Tshilembi, Agathe & De Vos, Michel & Buyse, Evelyne & Ruttens, Sarah & Somigliana, Edgardo & Tournaye, Herman & Blockeel, Christophe 2024 Belgia	Oocyte donors' experience and expectations in a non-profit fertility care setting Journal of Assisted Reproduction and Genetics	Monimenetelmätutkimus, jossa määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä Aineisto on kerätty anonyymillä verkkokyselyllä yhden klinikan luovuttajilta. Yhteensä 108 luovuttajaa vastasi kyselyyn. Aineisto analysoitiin kuvailevalla tilastollisella analyysilla.	Tutkimuksessa selvitettiin aiempien, tietyn belgialaisen klinikan, munasolunluovuttajien profiileita. Tarkoituksena oli selvittää, voisiko joitakin osa-alueita muuttaa luovuttajien näkemysten perusteella luovutusprosessin kehittämiseksi ja luovuttajien sitouttamiseksi prosessiin.	Epäitsekkyys ja solidaarisuus olivat päämotivaatiotekijöitä luovuttajien keskuudessa. Valtaosa suhtautui myönteisesti henkilötietojen luovuttamiseen vastaanottajalle. Luovuttajat kokivat, että kivunhoitoa sekä pitkäkestoista psykologista tukea tulisi kehittää prosessissa.	8/8
13	Combs, Abigail &	Perception of pain	Määrällinen tutkimus	Tutkimuksen	Useimmat luovuttajat arvioivat	8/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
	Kimes, Mariah, J. & Jaslow, Carolyn R. & Hayes, Heidi & O'Leary, Lindsey B. & Levy, Michael J. & Kutteh, William H. 2022 Yhdysvallat	and the oocyte donor experience: a retrospective analysis of commercial US donors Reproductive Biomedicine Online	Aineisto kerättiin verkkokyselyllä, jota jaettiin Yhdysvaltojen munasolupankin luovuttajille. Kyselyyn vastasi yhteensä 246 luovuttajaa. Aineiston analyysi toteutettiin kuvailevin tunnusluvuin ja niiden välisiä yhteyksiä selvitettiin mm. khiin neliö -testillä ja Fisherin tarkalla testillä.	tarkoituksena oli selvittää munasolunluovuttajan ominaisuuksien sekä kipuaistimusten, kipujen odotuksen sekä todellisen koetun kivun ja kivun ja luovutusprosessin tyytyväisyyden välisiä yhteyksiä.	kivun olleen lievää tai kohtalaista. Aiemmin synnyttäneet tai epäitsekkäistä syistä luovuttajaksi lähteneet kokivat harvemmin odottamatonta kipua. Valtaosalle luovuttajista oli kerrottu kivun riskistä. Jos kivun riskistä oli kerrottu, harvemmin koettiin odottamatonta kipua. Suurin osa luovuttajista koki kokemuksensa kokonaisuudessaan keskinkertaiseksi tai positiiviseksi.	
14	Williams, Richard A. & Machin, Laura L. 2018 Englanti	Rethinking gamete donor care: A satisfaction survey of egg and sperm donors in the UK PloS One	Monimenetelmätutkimus, jossa määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä Aineisto kerättiin verkkokyselyllä, jota jaettiin sosiaalisessa mediassa. Yhteensä 120	Tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida viestinnän ja vuorovaikutuksen merkitystä sukusolunluovuttajien ja hedelmöityshoitoklinikan välillä	Luovuttajat kokivat, etteivät he saaneet riittävästi tietoa korvattavista kuluista, kokivat olonsa neuvottomaksi järjestelmän suhteen (aikojen varaaminen hankalaa, varatuille ajoille pääsy viivästyi) sekä näkivät parantamisen varaa	7/8

Nro.	Tekijät, vuosi, alkuperä	Otsikko, lehti	Menetelmä, aineisto	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset opinnäytetyön kannalta	Laadunarviointi (JBI)
			luovuttajaa, jotka olivat toimineet luovuttajana Englannissa, vastasi kyselyyn. Aineiston analyysi toteutettiin laadullisella teemaanalyysilla.	luovutusprosessin aikana.	jälkihoidossa sekä ehkäisyyn liittyvässä neuvonnassa. Hyperstimulaatiosta raportoitiin usein ja koettiin ettei heidän fyysisestä tai psyykkisestä hyvinvoinnista välitetty.	
15	Pennings, Guido & Lassen, Emilie & Lemmen, Josephine G. & Skytte, Anne-Bine 2025 Yhdysvallat	Sperm and egg donors' views on identity release, donor offspring information and genetic testing Journal of Assisted Reproduction and Genetics	Määrällinen tutkimus Aineisto kerättiin verkkokyselyllä, joka lähetettiin Cryos-sukusolupankin luovuttajille Yhdysvalloissa. Yhteensä 39 luovuttajaa vastasi kyselyyn. Aineiston analyysi toteutettiin kaksisuuntaisella Fisherin tarkalla testillä sekä t-testillä.	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, onko siittiöiden- ja munansolunluovuttajien välillä eroavaisuuksia koskien heidän näkemyksiään tunnistettavuudesta, luovutuksesta syntyneestä lapsesta saatavista tiedoista tai geenitestauksesta.	Luovuttajien motiiveissa ei havaittu eroja, molempien ensisijainen motivaatiotekijä oli auttamisenhalu tai rahallinen kompensaatio. Munasolunluovuttajat olivat siittiönluovuttajia useammin kiinnostuneita tietämään, syntyikö luovutuksesta lapsia. Molemmat suhtautuivat luovuttamisesta kertomiseen sekä geenitestaukseen avoimesti.	8/8

Liite 2 Laadunarviointitaulukko

Tutkimus nro	Laadunarviointikriteeri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Yht.
1	Laadullinen tutkimus	K	K	K	K	K	K	E	K	K	K	-	9/10
2	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
3	Laadullinen tutkimus	K	K	K	K	K	K	E	K	K	K	-	9/10
4	Määrällinen, kohorttitutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	11/11
5	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
6	Laadullinen tutkimus	K	K	K	K	K	K	E	K	K	K	-	9/10
7	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
8	Laadullinen tutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	-	10/10
9	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	E	K	K	-	-	-	7/8
10	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
11	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
12	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
13	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8
14	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	E	K	K	-	-	-	7/8
15	Määrällinen, poikkileikkaustutkimus	K	K	K	K	K	K	K	K	-	-	-	8/8

Liite 3 Esimerkki sisällönanalyysistä, alaluokkien muodostaminen

Alkuperäisilmaus	Suomennos	Pelkistys	Alaluokka
Most participants (64.8%) felt that they had been given enough information regarding short-term risks. (1,7)	Suurin osa osallistujista (64,8 %) koki saaneensa riittävästi tietoa lyhyen aikavälin riskeistä.	Lyhyen aikavälin riskeistä informoitiin hyvin.	Klinikalta saatiin riittävästi informaatiota.
Most donors relied upon the clinic or agency to provide them with complete and accurate information on the egg donation process. (1,8)	Useimmat luovuttajat luottivat siihen, että klinikka tai toimisto antoi heille kattavaa ja tarkkaa tietoa munasolujen luovutusprosessista.	Klinikalta saadaan riittävästi tietoa.	
The men had felt well-informed by the sperm bank during their time as a donor; and, in hindsight, had not required any further information or support during or after it finished. (6,6)	Miehet kokivat saaneensa siittiöpankilta riittävästi tietoa luovutusaikanaan, eivätkä he jälkikäteen ajateltuna olleet kaivanneet lisätietoa tai tukea prosessin aikana tai sen päätyttyä.	Luovutusprosessista saatiin riittävästi tietoa.	
Most women (137/226 [60.6%]) stated they were ‘very prepared’ (score of 1) through the informed consent process. (13,909)	Suurin osa naisista (137/226 [60,6 %]) ilmoitti olevansa ”erittäin hyvin valmistautuneita” (pistemäärä 1) tietoon perustuvan suostumuksen antamista koskevan prosessin myötä.	Suurin osa koki olevansa hyvin informoituja.	

Liite 4 Esimerkki sisällönanalyysistä, yläluokkien muodostaminen

Alaluokka	Yläluokka
Klinikalta saatiin riittävästi informaatiota	Klinikalta saatava informaatio luovutusprosessiin liittyen
Klinikalta saatiin riittämätöntä informaatiota	
Luovuttajien toiveet saatavasta informaatiosta	
Saadun tai saamattoman informaation merkitys kokonaistyytyväisyyteen	